

1 Spațiu și Obiecte

Descriere generală: Cei 17 itemi din primul domeniu se referă la o varietate de anomalii experiențiale a obiectelor, spațiului, sau a calității experienței senzoriale. Majoritatea itemilor țin de vederea și experiența lumii ca spațiu, dar alte modalități sunt de altfel incluse. Acest domeniu se axează mai mult pe aspectele stabile sau statice ale lumii (deci opusul formelor de acțiune, continuității, sau schimbării în timp).

1.1 Intensitatea anormală sau persistentă a percepțiilor vizuale

Culori, lumini sau o întreagă imagine sunt observate ca mai intense sau mai puțin intense decât de obicei, ca și eșuarea de a se dispersa pe fundal sau de a persista mai mult decât de obicei. Poate fi asociat cu o creștere sau o descrescență a sensibilității la stimuli vizuali.

1.1.1 Creșterea în intensitate a percepțiilor vizuale

Culorile și lumina par mai intense sau mai strălucitoare. Acest fapt poate apărea datorită unei senzitivității crescute a percepției vizuale sau a unei schimbări a percepțiilor în sine.

- „Culorile par să fie mai intense acum, aproape ca și cum ar fi luminoase”
- „Ce obișnuia să fie verde, acum apare ca verde închis. Culoarea unui lan de porumb pare a fi diferită, mai intensă și aspră. Totul pare diferit și nenatural.”

1.1.2 Scădere a intensității percepțiilor vizuale

Subiectul relatează că lumina și culorile par a fi șterse, mai slabe sau reduse cantitativ. Acest lucru poate apărea ca o scădere a sensibilității percepțiilor vizuale sau din cauza unei schimbări dobândite în percepția obiectului în sine.

- „E o lume seacă, chiar e. Nu cred că există vreo culoare în ea”
- „Culorile sunt șterse și semnificația lor la fel” (luați în considerare și 5.2, Pierderea de Posibilități (Affordances))

1.1.3 Recurența sau Persistența stimulilor vizuali

Subiectul continuă să vadă lucruri și după ce acestea au părăsit câmpul vizual (Palinopsia). Acest lucru poate fi continuu sau recurent.

- „Câteodată, încă văd lucruri care nu mai sunt acolo, de ex. o mașină care deja a trecut pe lângă mine. Lucrurile rămân în fața ochilor mei ceva timp... ca un ecou vizual.”
- „O căciulă, văzută inițial pe capul unei persoane, reapare, ulterior, în poziția corectă, la alți oameni pe cap”
- Câteodată văd patternuri abstracte pe care le-am mai văzut cândva, mai demult. Acestea persistă zile întregi în același loc în câmpul meu vizual; când îmi mișc capul, ele mă urmează”

1.2 Orbire sau orbire parțială

Subiectul are experiență că vederea este blurată sau neclară, sau că o parte a unui obiect sau a câmpului vizual este absent.

1.2.1 Vedere încețoșată

Vedere blurată, neclară sau turbulentă. Poate fi fie trecătoare sau de durată mai lungă, stabilă sau fluctuantă.

- Vederea mea e mai slabă. Văd totul că în vis ori încețoșat că printr-un văl. (Luați în considerare și 5.1.1, Îndepărtare prin barieră (că printr-o cupolă de sticlă).
- Când citesc, vederea mea este neclară, literele se estompează în fața ochilor mei.

1.2.2 Vederea parțială

Subiectul percepe doar o parte a unui obiect, celelalte părți lipsind din percepție.

- "Când cineva îmi arată întreaga mână, eu nu pot vedea decât partea superioară a ultimelor trei degete. Partea de deasupra unei linii care coboară în diagonală de la degetul arătător la degetul mic este tăiată."

1.2.3 Orbire tranzitorie

Câmpul vizual al unui subiect, fie în întregime, fie parțial, este temporar absent din percepție.

- "Ori de câte ori vreau să mă concentrez asupra unui obiect, acesta dispare din fața ochilor mei."
- "Drumul, găina și camera au devenit brusc invizibile."

1.3 Tulburări care implică veridicitatea (acuratețea) percepțiilor vizuale

Subiectul raportează că a văzut greșit obiecte vizuale (de exemplu, o umbră văzută ca un șarpe), sau văzând lucruri care în mod clar nu erau acolo. Experiența poate fi cvasi-vizuală, ca și cum ar fi la jumătatea drumului dintre a vedea și a imagina. NB: Accentul

ar trebui să fie pus pe natura experienței inițiale și nu pe o evaluare ulterioară. De asemenea, statutul de realitate experimentată al acestor experiențe (de unde și subtipurile) poate fi uneori dificil de precizat. În cazul în care subtipul nu este evident, alegeți subtipul sau subtipurile cele mai adecvate, înregistrând orice detalii relevante care ar putea clarifica natura experienței.

1.3.1 Iluzii vizuale*

Subiectul raportează interpretarea eronată a unui stimul vizual extern real sau a unui percept ca fiind cu totul altceva (subiectul recunoscând că percepția experimentată nu este cu adevărat inerentă stimulului extern). Experiența poate avea mai degrabă o calitate distinctă de "ca și cum" decât una literală. Acest lucru este mai grav decât cazurile normale de confuzie cu ceva (văzut) cu coada ochiului sau din cauza întunericului etc.; în mod obișnuit, persistă în ciuda unei inspecții mai atente sau prelungite.

- "Lucrurile se modelează singure; găurile rotunde din ramele ferestrelor [închiderile] devin capete și par să mă muște."
- "Pe toți copacii și tufișurile vedeam, în locul obișnuitelor ciori, contururi vagi de figuri de pantomimă, indivizi burtoși, cu picioare subțiri de arc și nasuri lungi și groase, sau, altădată, elefanți cu trunchiuri lungi care se legănau."

1.3.2 Halucinații vizuale*

Experiența unor senzații sau percepții vizuale care au o bază foarte mică sau deloc în realitatea exterioară. Fenomenele în cauză au cel puțin o calitate cvasi-reală sau cvasi-externă (subiectul poate, totuși, să nu simtă experiența că fiind pe deplin obiectivă sau complet echivalentă cu percepțiile normale). Raportarea acestui element implică, în general, recunoașterea, în retrospectivă, a naturii înșelătoare a experienței anterioare.

- "Am văzut pielea oamenilor care emitea raze fine negre și galbene; aerul a fost și el pătruns de alte raze și straturi ciudate..."
- "Toată ziua mi-a fost frică de animalele sălbatice care se întrec (însinuează) prin ușile închise; se furișează, lente și negre, de-a lungul peretelui pentru a se ascunde sub canapea și a mă privi de acolo..."
- "Figurile s-au grupat în jurul meu la o distanță de 3-6 metri. Figuri umane grotești... Figurile erau acolo în spațiu, dar ca și cum ar fi avut propriul lor spațiu privat, specific lor."

1.3.3 Pseudohalucinații vizuale*

Ca și în cazul halucinațiilor vizuale* (1.3.2), subiectul experimentează fenomene vizuale care nu sunt întemeiate (sau doar în mică măsură) pe niciun stimul extern; dar, aici, subiectul este clar conștient în timpul experienței însăși că aceste fenomene nu au nicio bază în realitatea externă.

- "[Avea] adesea impresia că vede obiecte colorate trecând prin câmpul său vizual."

1.4 Fragmentare vizuală

Un obiect sau o scenă percepută în mod obișnuit ca un întreg coerent pare să se destrame sau să-și piardă unitatea.

1.4.1 Fragmentarea obiectelor

Obiectele individuale sunt văzute ca fiind compuse din părți individuale separate. Este dificil sau imposibil de observat un lucru ca întreg; fragmentarea poate implica lucruri sau personaje. Aceasta poate include descompunerea sau divizarea obiectelor nu doar în părți componente (de exemplu, un scaun în picioare, o pernă etc.), ci și în particule.

- "Trebuie să pun lucrurile laolaltă în mintea mea. Dacă mă uit la ceasul meu, văd ceasul, curea, cadranul, mâinile și așa mai departe, apoi trebuie să le pun laolaltă pentru a obține o singură piesă."
- "Căci am văzut trăsăturile individuale ale feței ei, separate unele de altele: dinții, apoi nasul, apoi obrazii, un ochi și celălalt."

1.4.2 Descompunerea unei scene

O scenă, un peisaj sau lumea înconjurătoare își pierde unitatea coerentă; obiectele par izolate, deconectate de contextul lor și poate mai puțin semnificative. Acest lucru poate fi resimțit ca o separare literală a obiectelor unele de altele sau ca un sentiment general că obiectele nu mai sunt legate unele de altele. NB: În cazul în care subiectul încearcă să compenseze pentru această tulburare prin efort conștient, intervievatorul trebuie să noteze "construirea conștientă a scenei sau contextului"

- "...spațiu infinit, ireal, unde totul era tăiat, gol și izolat." (de asemenea, punctați 1.8.5, Experiința spațiului infinit)
- "... a văzut mediul înconjurător doar în fragmente. ...nicio apreciere a întregului... doar detalii pe un fundal lipsit de sens."
- "Totul este în bucăți. Îți faci imaginea puțin câte puțin în cap. Este ca o fotografie care este ruptă în bucăți și asamblată din nou... Dacă mă mut, trebuie să adun din nou o nouă imagine."

1.4.3 Captivarea atenției prin detalii izolate

Anumite detalii ale unui obiect sau ale unei scene par să iasă în evidență fără un motiv întemeiat, atrăgând atenția subiectului, astfel încât acesta se simte incapabil să își întoarcă privirea sau atenția. Acest lucru poate include un obiect, un detaliu sau caracteristici specifice (cum ar fi anumite culori, linii, forme sau texturi) care, în mod normal, nu ar fi proeminente sau nu ar atrage atenția.

- "Uneori, un obiect iese în evidență. Atunci, ochii mei trebuie să fixeze acest detaliu, ca și cum aș fi vrăjit, deși nu vreau să mă ocup de el."
- "Nu numai culoarea lucrurilor mă fascinează, ci și tot felul de lucruri mărunte, cum ar fi semnele de pe suprafață, îmi atrag atenția."

1.5 Dezorganizare sau perturbarea stabilității obiectelor

Perturbare a integrității sau a organizării perceptive a obiectelor sau a scenelor

1.5.1 Contururi dezorganizate ale obiectelor

Granițele sau contururile unui obiect sunt percepute ca fiind perturbate, rupte, dezintegrate sau în orice alt mod compromise. Subiectul poate descrie contururile ca prezentând "rupturi, îndoiri, curbe, meandre".

1.5.2 Pierderea stabilității perceptuale (fluiditate sau contaminare)

Lucrurile sau obiectele își schimbă forma sau semnificația sau se transformă în fața privirii cuiva. La o extremă, ele pot părea chiar două obiecte diferite în același moment, asemănător unei duble expuneri fotografice (exemplificat de "fluiditate" și "contaminare" în răspunsurile Rorschach).

- "Nu mai văd obiecte întregi, lucruri sau oameni... Obiectele nu mai păreau stabile. Ele străluceau cu intermitențe și se deplasau, făcând că totul să pară că și cum ar fi fost într-o stare de flux."
- "Patternuri eliberate din cușca lor, din imobilitatea lor "aparentă"; acum: se îndoaie, cern, se umflă în valuri, se retrag și se diminuează."
- Subiectul vede un obiect simultan ca pe o "frunză verde intactă", dar și ca pe o "frunză încrețită". .

1.6 Perturbări ale calității, mărimii sau formei vizualului

Obiectele par să se fi schimbat în culoare, dimensiune sau formă (din ceea ce ar fi de obicei perceput).

1.6.1 Modificări ale culorii percepțiilor vizuale

Culorile par să își schimbe nuanța specifică – indiferent dacă afectează anumite obiecte sau colorarea întregului câmp vizual.

- „În timp ce cineva citește, hârtia albă apare brusc roșie, iar literele verzi. Fețele celorlalți capătă o particularitate - tentă maro...”
- „Deodată mi s-a părut că mă uit prin ochelari galbeni. Și altădată, totul era de un roșu-închis intens.”

1.6.2 Micropsie/Macropsie

Obiectele sunt percepute ca sau cumva simțite ca fiind mai mici sau mai mari decât sunt cu adevărat. Interviewatorul ar trebui să noteze fie mai mic sau mai mare.

- „Totul era atât de mic și de departe.”
- „Mobilierul părea mic și deformat, camera lungă și largă.”
- „Stăteam ascultând o altă persoană și dintr-o dată cealaltă persoană a devenit mai mică și apoi mai mare și apoi el părea să devină din nou mai mic...”
- „...dar cu cât ne apropiam unul de celălalt, cu atât era mai înaltă, a crescut, cu atât s-a umflat mai mult în dimensiune.”

1.6.3 Dismegalopsie

Obiectele par mai mari pe o parte și mai mici pe partea cealaltă, altfel decât sunt cu adevărat.

- „Obiectele au apărut oarecum distorsionate, mai sus pe o parte laterală și mai jos pe cealaltă.”

1.6.4 Metamorfopsia

Forma unui obiect este percepută ca fiind schimbată sau distorsionată de la apariția sa în realitate. NB: Spre deosebire de 1.5.2, Pierderea stabilității perceptuale, aici schimbarea s-a produs deja ; de asemenea, nu se aseamănă cu dubla expunere fotografică.

- „Comoditățile păreau deosebit de diferite, s-au schimbat și s-au deformat.”

1.6.5 Alte distorsiuni

Percepțiile vizuale pot fi văzute ca „dublate, oblice, înclinat, sau inversate” • „De ceva vreme, văd dublu.”

- „Toate casele erau atât de deformate, încât nu stăteau drepte.”

1.7 Tulburări ale distanței perceptivă sau juxtapunerea obiectelor.

Tulburări diverse în estimarea distanțelor spațiale sau juxtapunerea obiectelor.

1.7.1 Obiectele par mai apropiate sau mai îndepărtate*

Subiectul percepe obiectele ca fiind fie mai aproape, fie mai departe decât ar părea normal, dar fără a se concentra asupra modificării dimensiunii (ca în cazul 1.6.2, Micropsia/macropsia). Acest lucru se poate aplica atât la percepțiile vizuale, cât și la

cele auditive. Intervievatorul trebuie să noteze dacă este mai aproape sau mai departe. NB: O tulburare de acest tip poate fi exprimată și printr-o tulburare în estimarea distanțelor în general, fără referire la un anumit obiect sau percept.

- "Lucrurile păreau atât de îndepărtate; totul era la distanță."
- "Toate lucrurile păreau să se fi apropiat mai mult, ca și cum s- ar fi privit printr-un telescop." (a se lua în considerare și 5.1.1, Îndepărtare sau barieră (senzația de voal de sticlă)*)
- "Iregularități spațiale slabe îmi distorsionează percepțiile, adâncind scările și telescopând coridoarele școlii."

1.7.2 Perturbarea relației spațiale relative (Juxtapunerea) a obiectelor

Relația spațială dintre obiecte sau juxtapunerea obiectelor, sau apropierea lor relativă față de perceptor, este dezorganizată sau inversată (de exemplu, un obiect mai îndepărtat pare mai puțin îndepărtat decât unul mai apropiat). Poate fi dificil de determinat ce se află în fundal și ce în prim-plan, sau cum se raportează spațial obiectele între ele.

- „Iar și iar am văzut la scurt timp lucrurile încrucișate, confuz deplasate unul împotriva celuilalt.”

1.7.3 Tulburări generale în estimarea distanței

Subiectul are dificultăți în a determina cât de departe se află de un obiect sau de o persoană. .

- "Nu mai puteam să arunc lucrurile la coșul de gunoi, întotdeauna ținteam prea scurt sau prea lung. Îmi pierdusem simțul distanței."
- "Văd lucrurile în mod plat. ....De aceea sunt reticent să merg mai departe. E ca și cum ar exista un zid acolo și aș intra în el. Nu există profunzime ... Până nu văd în lucruri nu știu la ce distanță sunt."

1.8 Experiențe distorsionate ale spațiului

Experiența structurii generale a spațiului este schimbată sau neobișnuită într-un anumit fel.

1.8.1 Diminuarea orientării în perspectivă

Spațiul pare să nu aibă centralitatea subiectivă implicită normală. De parcă lumea vizuală nu ar fi privită dintr-un punct de vedere distinct, orientator. Acest lucru poate implica experiența unui spațiu „izotrop” sau o „vedere de nicăieri”, ca și cum cineva vede de „pretutindeni deodată”.

- „Părea că mi-am pierdut simțul perspectivei. Așa că am copiat schița unui coleg de școală, dând astfel o perspectivă falsă față de unde am stat. La gimnaziu nu am înțeles comenzi, confundând stânga și dreapta.”

1.8.2 Pierderea orientării topografice

Deși într-o locație familiară, subiectul se simt complet pierdut sau dezorientat.

- „A fost o vreme când am mers la plimbare și nu știam unde am fost.”
- „M-am rătăcit... [și am simțit] o lipsă generală de orientare. Nu am putut recunoaște niciuna dintre împrejurimile mele, oameni sau locuri.” (luați în considerare și 3.12.2, Oamenii par nefamiliari într-un mod ciudat, și 5.1.7, Nespecific/altă Derealizare*)

1.8.3 Pierderea integrității sau structurii spațiale

Însăși structura spațiului pare înșelătoare, inconsecventă, inconsistentă sau cumva imposibilă; ca „a trăi într-un desen Escher”, un spațiu inconsecvent cu geometria normală. Subiectul ar putea, de exemplu, să descrie mersul la etaj și sentimentul că a ajuns undeva mai jos, sau ca și cum secvența camerelor nu corespunde posibilităților geometrice.

1.8.4 Pierderea dimensionalității

Spațiul sau obiectele pe care le conține pot părea plate sau bidimensional, sau altfel condensat; tridimensionalitatea însăși poate părea cumva iluzorie.

- Subiectul descrie obiectele ca „simple imagini pe pânză” sau „ca și cum ar fi pictate pe un geam.”

1.8.5 Experiența unui spațiu infinit

Spațiul pare să dureze pentru totdeauna sau să fie „enorm”.

- "Am văzut încă camera (încăperea). Spațiul părea să se întindă și să continue la infinit, complet gol. M-am simțit pierdut, abandonat în infinitatea spațiului, care, în ciuda insignifianței mele, cumva mă amenința."
- "...un spațiu imens, fără granițe, fără limite, plat; un spațiu mineral, o țară lunară, ... acest gol întinzându-se "

1.8.6. Inversiunea figură/fundal

Subiectul trăiește experiența de a fi conștient de spațiul înconjurător al obiectelor, mai degrabă decât obiectele în sine.

- "Aerul este încă aici, aerul dintre lucrurile din cameră, dar lucrurile în sine nu mai sunt acolo."
- "Când sunt treaz, pot să mă uit la un copac, la o pisică sau la o pasăre și să văd aerul din jurul lor care uneori seamănă cu apa, așa că, uneori, eu pictez apă."

1.8.7. Experiența afectivă a spațiului*

Spațiul în sine capătă o anumită calitate afectivă care pare anormal de proeminentă, adesea cu o tonalitate negativă, de senzație amenințătoare, înfricoșătoare sau stranie.

- "Apoi am simțit că peisajul de toamnă [era pătruns] de un al doilea Spațiu. Era fin și invizibil, abia detectabil. Al doilea Spațiu era întunecat, gol, înspăimântător; era greu să spun cu exactitate cum era."

1.9 Intensitatea anormală sau persistența auditivă percepției auditive

Sunetul și zgomotele sunt auzite ca fiind mai mult sau mai puțin mai intens decât de obicei, ca și cum nu reușesc să se estompeze în fundal, fie ca durând mult mai mult decât de obicei. Acest lucru poate fi asociat- asociată cu o sensibilitate crescută sau diminuată la audiția stimulilor auditivi.

1.9.1. Creșterea intensității percepțiilor auditive*.

Sunetele par mai sonore, mai puternice. Acest lucru poate apărea ca o actuală a intensității percepute, sau că și cum subiectul a dezvoltat o sensibilitate izbitoare la stimulii auditivi.

- "Sunt hipersensibil la orice fel de sunet sau zgomot. Când sunt bolnav, zgomotul este mai puternic. Toate sunetele mă irită."
- "Aud totul prea clar și chinuitor, mai distinct... deci tare încât nu pot suporta."

1.9.2. Scăderi ale intensității percepțiilor auditive*.

Sunetele par mai slabe sau mai silențioase. Acest lucru poate apărea ca o schimbare reală a intensității percepute sau că o schimbare a sensibilității la percepții.

- "Nu mai aud bine. Vorbirea sună atât de slabă, muzica atât de înăbușită."

1.9.3 Conștientizarea sporită a senzațiilor auditive de fond

Subiectul raportează o conștientizare neobișnuită a sunetelor de fond irelevante care, în mod normal, s-ar diminua din cauza atenției acordate altor sunete mai importante.

• "Totul pare să-mi capteze atenția, deși nu mă interesează nimic în mod particular. Vă vorbesc chiar acum, dar aud zgomote care se aud alături. Mi-e greu să le închid și îmi este mai greu să mă concentrez asupra a ceea ce vă spun."

1.9.4 Recurența sau prelungirea stimulilor auditivi

Stimulii acustici continuă să fie auziți, în timp ce au încetat să mai sune cu câteva minute sau ore înainte, poate similar cu un ecou. NB: Poate sugera, de asemenea, tulburări temporale.

- "Un subiect s-a întors să răspundă la ușă de mai multe ori în decurs de 30 de minute după ce soneria a sunat efectiv."
- "Uneori, când închid radioul, ceea ce am auzit ultima dată rămâne în minte pentru o vreme."

1.10 Tulburări care implică veridicitatea (acuratețea) percepțiilor auditive

Subiectul raportează că a auzit greșit sunete (de exemplu, auzind o scârțâitură de scândură ca fiind numele subiectului) sau auzind lucruri care în mod clar nu sunt acolo. Experiența poate fi cvasi-auditivă, ca și cum ar fi la jumătatea drumului dintre auz și gândire. NB: Accentul ar trebui să fie pus pe natura experienței originale, mai degrabă decât pe o evaluare ulterioară. De asemenea, statutul de realitate trăită a acestor experiențe (de unde și subtipul) poate fi uneori destul de dificil de specificat. În cazul în care subtipul nu este evident, alegeți subtipul cel mai potrivit (sau subtipurile, dacă este absolut necesar), înregistrând orice detalii relevante care ar putea clarifica natura experienței.

1.10.1 Iluzii auditive

Subiectul raportează interpretarea eronată a unui stimul auditiv extern ca fiind cu totul altceva, de exemplu, cuvinte rostite sau zgomot alb auzit ca fiind ceva care nu este de fapt inerent sunetului perceput. Experiența poate avea o calitate distinctă, mai degrabă "ca și cum" decât literală. Acest lucru este mai sever decât cazurile simple de eroare de auz, care sunt scurte și dispar la o ascultare continuă sau mai atentă.

- Subiectul aude în valurile oceanului un mesaj vag amenințător. (punctaj 5.8.2, Semnificație inerentă obiectului însuși).
- "Cea mai deranjantă dintre [diferitele experiențe asemănătoare cu vocile pe care le-am avut] este aceea că oamenii vorbesc, dar cu scopul de a comunica sau de a mă influența în diferite moduri. Este [de cele mai multe ori] neclar dacă este sau nu o exagerare a [ceea ce Cineva îmi spune "halucinant". În general, nu cred că este vorba de halucinație, cred doar că aud ceva și interpretez într-un mod ciudat [dar] nu este clar." (de asemenea, punctați 3.13, Oamenii par să comunice ceva special sau neobișnuit (dincolo de ceea ce este evident))

1.10.2 Halucinații auditive*

Experiențe de percepție auditivă care au o bază foarte mică sau deloc în realitatea exterioară. Fenomenele în cauză au cel puțin o calitate cvasi-reală sau cvasi-externă, asemănătoare, de exemplu, cu aceea de a auzi vocea cuiva care vorbește în cameră când, de fapt, nu este nimeni acolo. (Cu toate acestea, este posibil ca subiectul să nu simtă experiența ca fiind pe deplin obiectivă sau complet echivalentă cu percepțiile normale). Raportarea acestui element implică, în general, recunoașterea, în retrospectivă, a naturii înșelătoare a experienței anterioare. NB: "Vocile" sau alte fenomene similare care nu au cel puțin un statut cvasi-auditiv și cvasi-extern (de exemplu, "Sunt în mod clar gânduri, dar nu le generez eu - altcineva comunică cu mine" [23] (a se lua în considerare punctarea 3.7.5, Fuziunea sau fluiditatea granițelor psihologice), sau "voci care se simt mai interne și mai apropiate de gânduri") nu ar trebui să fie punctate aici și nici în subtipul 3.

- "Un subiect a auzit frecvent cuvintele "cârnați și cartofi prăjiți"."
- "Sună exact ca cineva care vorbește cu mine."
- "Uneori aud doar cuvântul "nu"."

1.10.3 Pseudohalucinații auditive*

Ca și în cazul halucinațiilor (1.10.2), subiectul experimentează fenomene auditive nefondate (sau doar în mod minim) fundamentate) în orice stimul extern, dar în acest caz subiectul este clar conștient în timpul experienței însăși că aceste fenomene nu au nicio bază în realitatea externă.

- "Din când în când aud niște sunete vagi, de exemplu, ca un sunet de animal sau ca un șuierat sau un bâzâit de bătaie. Dar știu imediat sau câteva clipe mai târziu dacă aceste sunete nu sunt cu adevărat acolo."
- "Ea [gândirea] se manifestă uneori sub forma unui zgomot incredibil."

1.11 Alte modificări ale calității percepțiilor auditive

Subiectul descrie transformări ale variatelor calități auditorii, de exemplu, sunetele pot fi văzute mai joase sau mai înalte decât de obicei, ca (urlând sau chițâind, sau estompate sau distorsionate într-un fel). Aceasta poate fi experimentată doar la anumite subtipuri de sunete (anumite voci) sau toate sunetele. Dacă pare a fi în principiu o problemă de înțelegere lingvistică a comunicării, vezi domeniul 4.

1.12 Probleme de localizare a sunetelor

Subiectul are dificultăți în a determina de unde ar putea proveni sunetele, simte confuzie în ceea ce privește dacă este în dreapta sau în stânga, în față sau în spate, poate mai ales atunci când sursa reală a sunetului nu poate fi văzută. NB: Nu acordați punctaj dacă se referă doar la halucinații auditive sau pseudohalucinații.

- "...se pare că mă încurc puțin în ceea ce privește proveniența sunetelor ... de multe ori am crezut că cineva strigă pe fereastră, când de fapt era wireless-ul din fața casei."

1.13 Tulburări ale altor simțuri*

Subiectul experimentează senzații tactile (atingere), gustative (gust) sau olfactive (miros) ca fiind diferite de cele obișnuite.

1.13.1 Tulburări tactile*

Obiectele se simt cumva diferite sau schimbate atunci când sunt atinse. Aceasta poate include, de asemenea, persistența anormală a unor senzații tactile care nu mai apar sau subiectul poate avea senzația că atinge sau este atins de ceva care nu există

- "Senzația de atingere a devenit foarte neplăcută. Când ating lemnul ... lâna sau hârtia, simt o senzație de arsură care îmi străbate toate membrele."
- "Când ating lucruri sau propriul meu corp, mă simt diferit față de înainte. Atunci când tricotez, acele de tricotate se simt uneori în mod ciudat diferit, cumva lipicioase. Și lâna moale, de asemenea, se simte diferit, ca un pai.

1.13.2 Tulburări gustative*

Obiectele au un gust diferit față de cel al subiectului. Acest element poate include o schimbare generală a gustului, mai mult sau mai puțin intens sau mai mult sau mai puțin plăcut. Subiectul poate, de asemenea, să experimenteze gusturi care nu au legătură cu niciun stimul, sau o fragmentare a experienței gustative, de exemplu, degustarea unor ingrediente separate.

- "Toate simțurile mele se bucură mai mult de lucruri. Gustul este diferit și mult mai intens decât înainte."
- "Nu puteam gusta nimic, totul era lipsit de gust și insipid."
- "Nu pot gusta supa, ci doar ingredientele ei. Pentru a gusta întreaga supă este nevoie de o reconstrucție."

1.13.3 Tulburări olfactive*

Schimbare subiectivă în experiența mirosurilor, ca fiind calitativ diferită, mai mult sau mai puțin intensă sau mai mult sau mai puțin plăcută. Subiectul poate, de asemenea, să simtă mirosuri care nu au legătură cu niciun stimul.

- "Timp de aproximativ o jumătate de an, nu am mai simțit mirosul, de exemplu, nu mai simțeam mirosul de lapte ars și nu mai puteam face diferența între vanilie și cafea."

1.14 Sinestezie sau percepție concomitentă anormală*

O experiență într-o modalitate senzorială pare să provoace în mod automat un răspuns asociat într-o altă modalitate. Poate fi trăită ca fiind plăcută sau disforică.

- "La fiecare cuvânt rostit către mine sau în preajma mea, la fiecare zgomot ușor, simt o lovitură în cap, care îmi produce o anumită durere .... ca o tragere intermitentă în cap, legată probabil de o ruptură a unei părți din osul craniului." (a se lua în considerare și 1.9.1, Creșteri în intensitatea percepției auditive*)

1.15 Separarea sau izolarea percepțiilor senzoriale

Fenomenele senzoriale par independente, separate de sursa lor, ca atunci când discursul unei persoane sau sunetul unui animal pare cumva separat de persoana sau animalul de la care totuși se vede sau se știe că emană. Acest lucru se poate întâmpla cu toate modalitățile senzoriale, dar este cel mai frecvent întâlnit în cazul percepției auditive.

- "O pasăre ciripește în grădină. O aud și știu că ciripește, dar faptul că este o pasăre și faptul că ciripește sunt două lucruri care sunt la poli opuși."

1.16 Tulburări de recunoaștere sau de identificare a unui obiect perceput

Subiectul se simte incapabil (sau are o întârziere semnificativă în capacitatea sa) de a recunoaște sau de a identifica un obiect de percepție vizuală sau auditivă (care este totuși clar văzut sau auzit), de exemplu, pentru a înțelege că vede un trandafir sau pentru a recunoaște o cunoștință, sau un sunet ca fiind cel al unei mașini care frânează sau accelerează.

- "Lucrurile pe care le văd clar în fața mea nu-mi trec prin minte și rămân nesigur."
- "Uneori, trec pe lângă oameni și mă uit direct în fața lor, dar numai când am trecut deja pe lângă ei, recunosc că îmi sunt familiari, că îi cunosc destul de bine."

1.17 Pierderea granițelor cu lumea fizică sau a demarcării de aceasta

Subiectul are senzația că nu poate determina unde se termina demarcația dintre corpul ei și lumea exterioară. O întrepătrundere fizică unde obiectele externe par a fi înăuntrul sau unite cu corpul subiectului, sau invers. NB: Dacă pierderea demarcației are legătură cu alte persoane, vezi domeniul 3. Dacă experiența implică mai puțin o senzație de fuziune decât o unificare mistică, evaluează 5.15.1, Uniune mistică cu Lumea (deși acestea nu sunt mutual exclusive)

- "În timp ce mă uitam la pachetul de țigări din mâna mea, nu eram sigur dacă pachetul făcea parte din corpul meu sau nu."
- "În timp ce mergeam pe bicicletă, am simțit brusc un fel de topire în bicicletă, ca și cum eu și bicicleta am devenit una."

2. Timp și evenimente

Descriere generală. Cei 6 itemi din domeniul 2 se referă la diverse moduri în care acțiunile, evenimentele, secvențele sau curgerea timpului pot fi experimentate în mod anormal. Aici, accentul se pune pe aspectele temporale și dinamice ale lumii, cele care implică mișcarea, memoria, anticiparea și schimbarea în timp.

Rețineți că două sau mai multe dintre aceste aspecte pot apărea adesea împreună și că experiențele de déjà vu sau jamais vu sunt incluse în Domeniul 5: Atmosfera

2.1 Timpul sau mișcările par să își schimbe viteza

Distorsionarea experienței de moment a timpului sau a mișcărilor, acestea fiind fie accelerate, fie încetinite. În mod obișnuit, aceste tulburări nu au legătură cu nivelul de activitate a persoanei și nu ar trebui să apară doar în timpul perioadelor de așteptare sau de activitate interesantă.

2.1.1 Timpul sau mișcările par accelerate*

- "Mi se pare că totul mergea mult mai repede decât înainte. Asistentele și pacienții se mișcau... mai repede decât de obicei. Când doctorul vorbește sună repede, tare și la un ton mai ridicat." (pacient cu schizofrenie după comă insulinică) [27] (de asemenea, punctajul 1.9.1, Creșteri ale intensității percepției auditive* și 1.11, Alte modificări ale calității percepției auditive)
- "Păsările ciugulesc mult mai repede decât este posibil în mod realist."
- "Timpul a trecut foarte repede." • "Timpul a trecut foarte repede."

2.1.2 Timpul sau mișcările par a fi încetinite*

- "Noaptea părea să fie mai lungă."
- "Un timp mai lung și mai lent."
- "Timpul este dilatat."

2.1.3 Timpul sau mișcările par (cumva) atât accelerate, cât și încetinite

- "Timpul mai încet, mai repede, fără timp."
- "Mișcarea gurii și vorbirea celuilalt nu se sincronizează: una mai repede și cealaltă mai încet."

2.2 Discrepanța între Timpul Intern și Extern

Subiectul relatează senzația ca ceasul său intern este la o viteză diferită decât restul lumii. Aceasta poate fi experimentat ca o schimbare a timpului intern, extern, sau ambele; importanța crucială este relatarea discrepanței.

2.2.1 Timpul intern pare mai încet decât Timpul Lumii

Subiectul experimentează că acțiunile, gândurile sau emoțiile proprii sunt imobile sau foarte lente, în timp ce lumea și evenimentele se derulează cu o viteză normală sau mai mare.

- „Afară lucrurile continuă să meargă, fructele din copaci se mișcă înapoi și încolo. Ceilalți se plimbă înapoi și încolo în cameră, dar pentru mine timpul nu curge... Ce legătură ar lumea exterioară cu mine? Eu doar mă lovesc de timp.”
- "Mă simt ca un gigant mare și lent."

2.2.2 Timpul intern pare mai rapid decât Timpul Lumii*

Subiectul simte că operează sau gândește într-un ritm mai rapid decât cel al lumii exterioare.

- "Simțeam că mă mișc normal și că toată lumea se mișcă încet."

2.3 Perturbarea organizării dinamice a timpului

Subiectul simte că fluxul sau trecerea normală a timpului nu poate fi considerată ca fiind un fundal coerent, dar dinamic, al experienței. Se produce o întrerupere a unității sau sintezei trăite și vii prin care momentul prezent experimentat încorporează, în interiorul său, atât trecutul imediat (ceea ce filosoful Husserl numește "retenție" sau "amintire primară"), cât și viitorul anticipat, iminent (protenția lui Husserl) *

Notă: Pentru discuții vedeți Husserl despre „aura temporală” care, în experiența temporală normală, înconjoară „punctul prezent”; aceasta se referă la interfuziunea „retenției” și „protenției” cu „impresia primară” a „prezentului actual al conștiinței”

2.3.1 Timpul se simte ca și cum s-ar fi oprit complet, static, infinit, dispărut

Subiectul poate experimenta timpul ca și cum s-ar fi oprit sau ca și cum s-ar fi blocat. Se poate părea că este mereu același moment; ca și cum prezentul este tot ce există; ca și cum timpul este înghețat sau imobil, a încetat să curgă sau chiar să existe într-un mod semnificativ; sau poate ca și cum o perioadă scurtă de timp a durat mult mai mult decât a fost în realitate. Poate fi asociat cu sentimente de semnificație neobișnuită, precum și cu nedumerire sau perplexitate în legătură cu secvențe de evenimente aparent evidente.

- „Se simte ca și cum ar fi mereu același moment... ca un vid atemporal." (a se lua în considerare și 5.17.1, Vid, amorțală, indiferență, lipsă de reacție spontană la lume*)
- "Gândurile s-au oprit, da, totul s-a oprit, ca și cum timpul ar fi încetat să mai existe."
- "Continui să trăiesc acum în veșnicie, nu mai sunt ore, zile sau nopți."
- "M-am oprit să-mi aprind o țigară... Deodată am avut senzația că stau acolo de vreo două ore... mi-am verificat ceasul.... Stătusem acolo doar câteva secunde."

2.3.2 Timpul ca fiind dezarticulat sau fragmentat

O pierdere a fluxului temporal normal și continuu; în schimb, momentele par deconectate, dezarticulate sau fără succesiune, poate ca o colecție de instantanee fără legătură între ele sau ca într-o lumină stroboscopică. Fluxul evenimentelor pare complet aleatoriu sau arbitrar, fără cauză, motiv sau continuitate semnificativă. Muzica, de exemplu, poate fi experimentată ca o succesiune de note independente, fără legătură între ele și lipsite de unitate. Mișcările observate pot fi experimentate ca fiind dezordonate și fără sens, ca și cum ar fi lipsite de direcție, de orientare sau de scop organizatoric, uneori ca o simplă agitație.

- "Mâna [ceasului] este mereu diferită... acum este aici, apoi sare, ca să spunem așa, și se întoarce. Nu este de fiecare dată o mână nouă?"
- "În timp ce se uită la televizor devine și mai ciudat. Deși pot vedea fiecare scenă, nu înțeleg intriga. Fiecare scenă sare la următoarea, nu există nicio legătură."
- "Cursul timpului este și el ciudat. Timpul se împarte și nu mai merge înainte. Apar nenumărate dispartate acum, acum, acum, acum, acum, toate nebunești și fără regulă sau ordine."

2.3.3 Dezorientare în timp

Subiectul întâmpină dificultăți sau confuzie în a situa evenimentele în cadrul trecerii timpului sau în ceea ce privește noțiunea de timp în sine.

- "Mă întrebam încontinuu când va sosi mama mea."
- "Nu-mi amintesc timpul."
- "M-am uitat la un ceas și nu a însemnat nimic."
- "Totul a fost ca o poveste. Mijlocul zilei părea că e noapte."

2.3.4 Sentimentul de a fi limitat sau izolat în momentul prezent

Dificultăți de a reprezenta, concepe sau de a se simți conectat la propriul trecut sau viitor, deoarece experiența proprie se simte limitată la prezent. NB: A se vedea, de asemenea, 2.4.4, Potenția (orientarea spre viitor) se prăbușește, și diverse subtipuri ale 2.6 Experiența tulburată a amintirilor sau trecutului. De la un moment la altul, diverse "eu-uri" apar și dispar în mod cu totul aleatoriu. Nu există nicio legătură între eul meu actual și cel anterior."

- "Totul s-a prăbușit în prezent, așa că bănuiesc că nu văd un viitor mai mult decât văd un trecut. Pare doar o prezență omniprezentă și pur prezentă, cred."

2.3.5 Diverse experiențe bizare ale timpului

Inclusiv o senzație generală de straniețe sau tulburări mai specifice, cum ar fi timpul ca merge înapoi, senzația de a fi reduplicat, de a se repeta sau de a se repeta în buclă, sau de evenimente care par ciudat de întârziate, de a controla timpul sau de a exista în dimensiuni temporale multiple. (Intervievatorul ar trebui să înregistreze exemplul.) NB: Sentimentele de reduplicare, de buclă sau de repetare sunt distincte de déjà vu (5.5, Experiențe déjà vu), care descrie un sentiment general de a fi experimentat lucruri înainte, și, de asemenea, de recurența stimulilor sau a obiectelor (1.1.3, Recurența sau prelungirea stimulilor vizuali și 1.9.4, Recurența sau prelungirea stimulilor auditivi); aici, segmente întregi de timp sau secvențe de experiențe sau evenimente par să se repete.

- "Timpul este oarecum schimbat. Nu ar trebui să fie așa cum este. Nu știu în ce fel."
- "Am crezut că controlez timpul. Credeam că sunt aici și într-o altă dimensiune în același timp."
- "Timpul se întoarce la același moment, iar și iar."
- "...nu numai că timpul s-a repetat din nou..... A apărut un timp străin. Totul era confuz, pestrîț, și mă simțeam contractat în mine însumi."

2.4 Anticipare tulburată

Sentimentul normal de iminență, de orientare spre un viitor imediat anticipat, este cumva alterat sau perturbat. Accentul pare să fie pus aici pe distorsionarea aspectelor normale de protenție și/sau retenție ale experienței temporale.

2.4.1 Anticipare perpetuă

Sentimentul că ceva foarte important (deși poate neidentificabil) este întotdeauna pe cale să se întâmple, de „ceva iminent”, de „a trăi într-un etern și pregnant ,acum” sau „o stare de suspans” (numită și experiența ante-festum sau trema). NB: Spre deosebire de 5.14, dispoziția revelatorie sau pseudorevelatorie (apophanous), în care obiectele din lume sau experiența lumii în ansamblul ei capătă un sentiment de straniețe sau de specialitate, anticiparea perpetuă are o focalizare specific temporală (iminență, o calitate iminentă)

- „Apoi totul părea să se oprească, să aștepte, să își țină respirația, într-o stare de tensiune extremă ...Ceva părea pe cale să se întâmple, o catastrofă extraordinară.”

2.4.2 Surpriza constantă datorată incapacității de a anticipa evenimentele viitoare

Subiectul experimentează un sentiment omniprezent de nouitate, surpriză sau anxietate cu privire la evenimente care, în mod normal, nu ar provoca un astfel de răspuns (deoarece ar fi de așteptat), ca și cum nu ar experimenta nicio continuitate cu trecutul, nicio "retrocontinuitate", dar fără pierdere de memorie în sensul obișnuit. Subiectul ar putea descrie acest lucru ca și cum lumea ar fi în mod constant "de la capăt". NB: Spre deosebire de punctul 5.6, Experiențe Jamais vu, aceasta nu trebuie să implice neapărat o senzație distinctă, mecanică, că se întâlnește ceva care ar trebui să fie familiar, dar nu este; de asemenea, implică de obicei mai mult o experiență continuă, în curs de desfășurare, spre deosebire de experiențele relativ discrete tipice pentru jamais vu.

- "Și totul era nou pentru mine, totul era nou pentru mine."
- În fiecare dimineață, "întotdeauna totul părea complet diferit".

2.4.3 Sentimentul că "orice se poate întâmpla"

Cu un răspuns emoțional diminuat. Nu este vorba doar de sentimentul obișnuit că viitorul este necunoscut, ci și de faptul că toate evenimentele posibile care se desfășoară par la fel de probabile sau improbabile, ca și cum continuitatea sau predictibilitatea obișnuită a lumii ar fi absentă și aproape orice s-ar putea întâmpla în continuare. Prin urmare, anticiparea normală față de evenimentele iminente și orice răspuns emoțional aferent (de exemplu, surpriza sau plăcerea anticipatoare) sunt imposibile. Subiectul poate remarca absența "nervozității anticipative" sau a "anxietății". Aceasta poate include sentimentul sau convingerea că legile naturii, simțul comun sau un flux sau o dezvoltare coerentă a evenimentelor nu se mai aplică; în acest caz, punctați și scorul 6.2.2, Libertate conceptuală/orice este permis.

- "Pe de o parte, există acest sentiment ciudat că orice ar putea fi după colț - monștri, sfârșitul lumii - și totuși totul este ca și cum ar fi "și ce dacă". Nu există sentimente de anxietate așa cum ne-am putea aștepta. Observ acest lucru și mă întreb adesea de ce aceste posibilități care în mod normal ar speria oamenii nu au niciun impact asupra mea." (a se lua în considerare și 5.17.1, Goliciune, amorțeală, indiferență, lipsă de reacție spontană la lume)

2.4.4 Protenția (Direcția viitorului) se prăbușește

Subiectul raportează o pierdere a anticipării imediate: sentimentul că este imposibil să se îndrepte în mod natural spre viitorul iminent. (Aici, problema se referă la sensul timpului care curge dinamic în următoarea cantitate de timp decât la așteptările legate de un timp viitor imaginat, ca în 2.5.1 Viitorul pare Nonexistent). Mai poate fi în sentiment de a fi blocat în prezent (vezi 2.3.4 Sentimentul de a fi limitat sau izolat în momentul prezent), sau chiar de a fi atras sau forțați în trecut (vezi 2.6.6, Intrusivitatea trecutului).

- "Tot ce mă înconjoară este nemișcat și încremenit... văd viitorul ca pe o repetiție a trecutului."

2.5 Conștiința perturbată a viitorului așteptat*

Viitorul imaginat sau conceput (spre deosebire de viitorul imediat/iminent al protenției) este experimentat ca fiind irelevant sau inexistent, extrem de amenințător sau ca fiind anormal de cunoscut sau altfel dezvăluit de dinainte.

2.5.1 Viitorul pare inexistent*

Subiectul este incapabil să se gândească, să-și imagineze sau să conceapă posibilitatea unei perioade de timp viitoare (spre deosebire de lipsa sentimentului imediat de a se deplasa spre sau în momentul următor, așa cum se întâmplă în 2.4.4, Protenția [direcționarea spre viitor] se prăbușește). Acest lucru poate fi sau nu experimentat ca fiind anxiogen pentru subiect.

- "Nu pot să văd viitorul, ca și cum nu ar exista. Cred că totul se va opri acum, iar mâine nu va mai fi nimic."
- "[Mă simt] cu adevărat deconectat de tot ceea ce s-ar putea întâmpla în viitor chiar dacă știu ce fac, nu reușesc să personalizez, cum ar fi pentru mine... voi lua cina? Trebuie să fie ceva specific în mintea mea pentru ca eu să simt că este real. Și pentru că nu pot prezice astfel de lucruri, nu mă simt conectat la ele."
- "Uneori mi se pare că nu există un viitor pentru mine. Nu știu cum să-mi explic. Un fel de a spune că va continua, dar eu mă voi opri."

2.5.2 Viitorul pare neimportant sau irelevant*

Evenimentele viitoare par a fi lipsite de orice semnificație sau încărcătură emoțională. Subiectul poate raporta că se simte "indiferent" sau "apatic" față de evenimentele viitoare așteptate.

2.5.3 Viitorul pare amenințător*

Subiectul descrie trăirea viitorului ca fiind amenințătoare sau copleșitoare, adesea până la punctul de a fi un pericol pentru existența sa. El poate descrie diverse comportamente sau tehnici folosite pentru a evita să se gândească la viitor.

- „Subiectul relatează că simte că viitorul este plin de "termene limită până la care ar trebui să fac lucruri, altfel totul se va opri".
- "Viitorul a fost blocat [pentru pacient] de convingerea unui eveniment distructiv și terifiant [execuția sa]. Această convingere i-a dominat complet perspectiva".

2.5.4 Premoniții*

Subiectul descrie că știa cumva ce urma să se întâmple înainte de a se întâmpla. Acest lucru poate varia de la un indiciu sau sentiment de cunoaștere a unor evenimente care

urmează să se întâmple, până la un sentiment de cunoaștere a detaliilor exacte despre evenimentele viitoare.

- "Am simțit că mi se va întâmpla ceva bun."

2.6 Experiența tulburată a amintirilor sau a trecutului

Trecutul amintit este simțit ca fiind schimbat într-un anumit fel, fie amputat, vag sau obscur, dispărut, accelerat sau încetinit, dislocat sau intrusiv.

2.6.1 Trecutul pare să fie amputat*

Subiectul se simte disociat de amintirile din trecut, ca și cum trecutul ar fi complet deconectat de momentul prezent sau nu ar avea nicio legătură cu acesta (existând cumva ca un "timp înainte de timp") sau ca și cum evenimentele din trecut nu s-ar fi întâmplat niciodată cu adevărat (de exemplu, ca și cum ar fi fost doar imaginate sau visate).

- "Eram izolat de propriul meu trecut, ca și cum nu ar fi fost niciodată așa, atât de plin de umbre... ca și cum viața ar fi început tocmai acum..."
- "[Trecutul se simte] ca ceva ce ai citit într-o carte sau într-un roman, dar pe care nu l-ai trăit niciodată."

2.6.2 Trecutul pare vag sau obscur*

Prin urmare, este dificil de reținut. Subiectul poate descrie trecutul ca și cum ar fi "pierdut în ceață".

2.6.3 Trecutul dispare sau pare inexistent*

Subiectul nu-și poate aminti deloc experiențele trecute și pot avea impresia că trecutul nu a existat niciodată.

- „Uneori [trecutul] nu pare să existe, așa că o amintire, cum ar fi faptul că terapeutul meu îmi poate spune că s-a întâmplat ceva, eu mă gândesc că există pentru că îmi povestești despre asta acum, nu pentru că s-a întâmplat de fapt.... Uneori mă gândesc că nu am fost niciodată copil, că nu am avut niciodată o copilărie, că nu am avut niciodată un trecut.”

2.6.4 Trecutul pare accelerat*

În retrospectivă, amintirile din trecut par cumva condensate, ca și cum o secvență de evenimente de lungă durată ar fi avut loc într-o perioadă scurtă de timp, sau evenimentele ar fi mai rapide.

- „Lunile și anii trec cu o viteză excesivă. [Un] subiect a simțit că un trecut de douăzeci și nouă de ani a durat doar patru ani cel mult, iar intervalele de timp mai mici din această perioadă au fost scurtate în mod corelativ.”

2.6.5 Trecutul pare mai lent*

Subiectul are senzația că amintirile din trecut se prelungesc sau că evenimentele s-au petrecut pe o perioadă mult mai lungă de timp decât a fost în realitate.

- "Propria mea memorie îmi dă impresia că acest interval de timp, 3-4 luni după calculele obișnuite, a fost pentru mine o perioadă imens de lungă, ca și cum fiecare noapte ar fi avut lungimea unor secole."

2.6.6 Intrusivitatea trecutului*

Prezentul subiectului, și chiar viitorul său, se simt cumva copleșite sau depășite de trecutul său, ca și cum nu se mai poate gândi la nimic altceva sau nimic altceva nu mai pare real prin comparație.

- "Nu mai există prezent, ci doar o trimitere înapoi la trecut; viitorul continuă să se micșoreze - trecutul este atât de intruziv, mă învăluie, mă trage înapoi."

2.6.7 Erodarea distincției dintre trecut și prezent*

Subiectul nu este sigur dacă își amintește ceva din trecut sau dacă trăiește efectiv în momentul prezent. Poate exista sentimentul de a fi copleșit de trecut, dar aici (spre deosebire de 2.6.6, Intrusivitatea trecutului* sau 5.5, Experiențe déjà vu), pare să existe o anumită confuzie între trecut și prezent.

- "Timpul părea că mă întorc în trecut, nu în zilele noastre."

2.6.8 Trecutul pare dezarticulat

Evenimentele din trecut apar în retrospectivă ca fiind deconectate, dezarticulate sau fără succesiune, mai degrabă decât ca o serie de evenimente raționale.

- "Mă simt ca și cum aș fi pierdut continuitatea care leagă evenimentele din trecutul meu. În loc să fie o serie de evenimente legate prin continuitate, trecutul meu pare a fi doar o serie de fragmente deconectate."
- "...apoi trecutul s-a întors... totul s-a amestecat, dar fără să se înțeleagă; totul s-a micșorat, s-a adunat, s-a împachetat."
- "Când se termină vizita, se putea foarte bine să se fi întâmplat ieri. Nu mai pot să o aranjez, pentru a ști unde îi este locul."

3 Alte persoane

Descriere generală. Cei 14 itemi din domeniul 3 se referă la experiențele anormale ale altor ființe umane sau ale lumii interpersonale. Aici se pune accentul pe experiențele de interacțiune socială, empatie sau lipsa acesteia, limitele ego-ului interpersonal și aspectul general, senzația sau influența altor persoane. Experiențele care se concentrează pe comunicarea lingvistică (cuvinte, propoziții sau discurs) sunt incluse în Domeniul 4: Limbajul.

3.1 Lipsa înțelegerii sociale sau a acordării interpersonale (Hypoattunement)

Sentiment de distanțare și detașare extremă față de ceilalți, care implică senzația că mișcările, gesturile sau discursul nu sunt cumva coordonate cu ceilalți, că lipsește armonizarea nonverbală și, în special, bunul simț social (dificultate în a înțelege sau a adera la "regulile jocului"). Acest lucru poate fi experimentat ca o pierdere a angajamentului spontan sau a rezonanței cu lumea socială și/sau ca o conștientizare conștientă de sine (hiperreflexivă) sau o înstrăinare de propriul comportament sau experiență. Acest lucru depășește sentimentul de "nesincronizare" cu ceilalți datorat formelor obișnuite de anxietate socială sau depresie, în care se menține simțul social de bază. Nu se limitează la persoane sau situații specifice și implică un sentiment larg răspândit (deși nu neapărat constant) de înstrăinare față de aproape toată lumea.

3.1.1 Pierderea bunului simț social

Sentimentul de lipsă de înțelegere naturală sau de înțelegere spontană a comportamentului altor persoane sau a întâlnirii sociale.

- "Oamenii se mișcă ciudat... fac gesturi, mișcări fără sens."
- "Pur și simplu nu pot să înțeleg ce fac ceilalți."

3.1.2 Pierderea sincronității corporale/proprioceptive

Subiectul descrie o senzație în mare parte fizică de ciudățenie și de lipsă de sincronizare cu ceilalți oameni.

- "Verișoara mea tocmai a născut și mă simt foarte fericită, dar trebuie să mă gândesc cum să o arăt... Nu am genul acela de reacție automată la lucruri, așa cum au alții."
- "Uneori îmi este greu să mă mișc și să fac lucruri naturale. Așa că, atunci când beau din paharul meu și iau cina cu oamenii, trebuie să fiu mereu atent la... cine își ridică paharul după ceilalți."

3.1.3 Dificultate specifică de înțelegere a comunicării nonverbale

Subiectul are dificultăți în înțelegerea comunicării nonverbale sau este conștient de faptul că interpretează greșit gesturile sau expresiile verbale ale celorlalți.

- "Gesturile celorlalți mi se par adesea ciudate... pentru că observ cu adevărat mișcărilor."
- "Chiar aș fi prea atentă, critică sau curioasă cu privire la limbajul corpului. Cum ar fi... dacă s-ar întâmpla să mă îndrept spre cineva și acesta se îndepărtează, aș putea să înțeleg că se îndepărtează [intenționat] de mine."

3.2 Sentimentul de depărtare de ceilalți

Sentimentul de a fi separat, aparte, izolat sau profund rupt de ceilalți, de a fi neimplicat și de a-i observa pe ceilalți de la distanță, ca un spectator detașat, fără sentimente sau conexiune emoțională spontană. NB: Acest lucru poate fi sau nu însoțit de un sentiment de diminuare a armonizării interpersonale (3.1 Lipsa de înțelegere socială sau de armonizare interpersonală (Hypoattunement)), care implică stângăcie sau incapacitatea de a înțelege sensul situațiilor interpersonale.

- "M-am izolat de ceilalți oameni și m-am închis în mine însumi."
- "Există un geam de sticlă între mine și omenire."
- "Un zid de vid m-a izolat de toată lumea."

3.3 Strategii neobișnuite/intelectuale de înțelegere a Celorlalți

Subiectul se bazează pe observația detașată sau pe metode intelectuale, bazate pe reguli, pentru a-i înțelege și a răspunde celorlalți, din cauza sentimentului de a nu fi capabil să înțeleagă în mod imediat interacțiunile sociale obișnuite.

3.3.1 Scrutinizarea înstrăinată a comportamentului celorlalți

Subiectul este conștient de faptul că îi observă pe ceilalți pentru a înțelege situațiile sociale sau pentru a-și da seama cum să trăiască (de exemplu, copiindu-i pe ceilalți sau descoperind formula după care aceștia trebuie să se comporte; în acest din urmă caz, punctați și 3.3.2, Abordarea algoritmică a înțelegerii/interacțiunii sociale). Acest lucru poate implica sentimentul de a se angaja în observarea "etologică" a altor persoane sau în analiza "științifică" a sistemelor sau mașinilor "inteligente".

- "Sunt ca un împărat în piramida sa. Nu sunt implicat în lume, ci doar o observ din exterior pentru a-i înțelege mecanismele secrete."
- "Ceilalți cunosc regulile, eu trebuie să le studiez."
- „Când eram copil, mă uitam la ceilalți pentru a vedea care era momentul să fiu fericit sau trist."

3.3.2 Abordarea algoritmică a înțelegerii/interacțiunii sociale

Subiectul încearcă să înțeleagă sau să răspundă la întâlnirile sociale prin descoperirea sau crearea unei formule, a unui algoritm sau a unui set de reguli explicite. Acest lucru poate părea condus de curiozitatea teoretică sau de o încercare de a face față și poate fi resimțit ca fiind un succes sau un eșec.

- "Ar trebui să fac algoritmi să vorbesc cu el?"
- "Oamenii au un sistem. Eu încerc să îl înțeleg. Dar apoi nu mai înțeleg nimic."

3.4 Sentiment de inferioritate, critică sau neîncredere în raport cu ceilalți*

Un sentiment de dificultate extremă în stabilirea de relații/reciprocitate sau de siguranță cu ceilalți din cauza unui sentiment de inferioritate sau a unei experiențe de ostilitate din partea celorlalți.

3.4.1 Sentimente de conștiință de sine, autocritică*

De obicei cu sentiment de inferioritate în raport cu ceilalți sau cu o hiperconștientizare a defectelor personale sau a stângăciei în interacțiune.

- Subiectul se trezește întrebându-se: "De ce trebuie să mă gândesc atât de mult la lucrurile mărunte pe care le fac?"
- "Fac ceea ce trebuie, fac ceea ce alții ar crede că este acceptabil?"

3.4.2 Sentimente de paranoia socială sau de anxietate socială*

Senzația că ceilalți sunt neobișnuit de atenți la subiect, fie că se comentează, se judecă sau pur și simplu se holbează într-un mod care îl face pe subiect să se simtă conștient de sine, vinovat, rușinat sau anxios. Subiectul se poate simți deosebit de vulnerabil sau destabilizat de privirea critică sau de atitudinile altor persoane. NB: Acest item poate fi similar sau poate apărea alături de 5.12, Conștiința de sine atotcuprinzătoare/"paranoia" ontologică sau 6.10, Sentimente de centralitate, și poate fi interogat împreună cu acestea.

- "Eram convinsă că... toți cei care mă vedeau știau instantaneu că am un fel de handicap social... ca și cum toți cei care mă întâlneau se prefăceau că mă tratează normal și apoi râdeau de mine pe la spate după ce plecam."
- "Întotdeauna am senzația că dacă intru într-o cameră, oamenii se holbează, vorbesc despre mine, pot ști ce gândesc. Știu cât de prost am fost în trecut." (a se lua în considerare și 6.10, Sentimentul de centralitate)

3.4.3 Neîncredere omniprezentă în ceilalți*

Subiectul are un sentiment general că ceilalți nu sunt demni de încredere sau că intenționează să facă rău. Acest lucru ar putea să includă un sentiment de paranoia (3.4.2) că ceilalți sunt neobișnuit de atenți la subiect.

- "Intrarea în contact cu ceilalți mă sperie. Îmi pot face rău."

3.5 Chin sau stres datorat insecurității sociale generalizate

Însăși prezența altor persoane pare împovărătoare, foarte stresantă, chiar insuportabilă. De obicei, implică o vulnerabilitate ontologică de bază sau o nesiguranță mai fundamentală decât rușinea, vinovăția sau sentimentul de inferioritate socială - ca și cum însuși sinele ar fi instabil și vulnerabil la distrugerea sau anihilarea de către ceilalți. Aceasta poate implica afecte sau emoții angoasante și/sau senzații corporale stranii evocate de contactele interpersonale.

- "Deși îmi place compania, în ultima vreme conversațiile au fost obositoare, stresante. Chiar și vorbitul celorlalți mă afectează."
- "Faptul de a fi cu oamenii îmi provoacă o criză emoțională."
- "Când oamenii se apropie prea mult de mine, mă simt nervos."

3.6 Interferențe prin voci*

- "Având de-a face cu cele trei [voci] împreună... sunetul ar fi extraordinar. Nu puteam să gândesc... nu mă puteam concentra, nu puteam să fac anumite sarcini pentru că toți vorbeau."

3.7 Perturbarea delimitării de sine și de ceilalți

Subiectul simte că sentimentul de bază al independenței sau separația dintre sine și alte persoane s-a rupt sau a devenit mult mai fluidă decât în mod normal. Acest lucru poate implica sentimente neobișnuite de empatie, deschidere, control, fuziune sau confuzie între sine și ceilalți fie că sunt resimțite fizic, psihologic sau în ceea ce privește identitatea

3.7.1 Hyperattunement

Subiectul poate avea impresia că poate "citi" sau înțelege mințile celorlalți într-un mod direct, ca și cum ar avea acces imediat la conștiința celuilalt, de exemplu, atunci când acesta tace sau când se înțelege că exprimă idei neconforme cu cuvintele sale reale (excluzând ironia normală etc.).

- "Sufăr de empatie și identificare acută."
- "Cred că uneori cineva spune ceva pentru că eu cred că se gândește la asta și cred că de fapt a spus-o cu voce tare."

3.7.2 Influență neobișnuită asupra celorlalți

Subiectul se simte capabil să controleze gândurile, sentimentele sau acțiunile altora într-un mod imediat sau nenatural (nu doar prin intermediul formelor normale de influență).

- "Oamenii la care mă uit, îi fac să aibă propriile mele gânduri."
- "Raza mea de radar era o sursă de încântare pentru mine... puteam să o invoc în voie sau să o sting... să mi-o mut în ochi, să mă uit furios la dușmanul meu și acesta devenea palid, se speria și, de obicei, pleca."
- "Ori de câte ori intru într-o încăpere, îmi răspândesc energia în jur, iar oamenii devin neliniștiți și agitați."

3.7.3 Deschiderea patologică

Subiectul are senzația că gândurile, sentimentele sau sufletul/sinele său sunt cumva expuse și că alții intră cumva sau pot cunoaște direct conținutul minții sale.

- "Mintea mea este prea deschisă. Nu există niciun filtru. Totul intră."
- "[Am simțit că] capul meu era deschis și că puteau să pună gânduri înăuntru, [și astfel] probabil că puteau să verifice și ce este în el."

3.7.4 Experiența de a fi controlat

Subiectul simte că gândurile, sentimentele sau acțiunile sale sunt controlate de alții (într-un mod special, ca la punctul 3.7.2 Influență neobișnuită asupra altora)

- "Gânduri care îmi vin în cap. Întotdeauna mă aflu în spatele capului, aproape de trunchiul cerebral, și un simț străin mă determină să fac lucruri pe care nu vreau să le fac."
- "...vecinii îi puteau citi gândurile, o puteau face să o ia pe stradă pe un drum greșit pentru a o împiedica să vadă bărbați și o puteau face să aibă gânduri violente pentru că simțeau că îi plac bărbații." (de asemenea, evaluați 3.7.3, Deschidere patologică)
- "[Uneori mă gândesc că] există o altă minte, iar eu sunt o parte aliată a acestei alte minți, iar ei mă controlează pe mine și controlează întregul univers."

3.7.5 Frontiere psihologice fuzionate sau fluide

Subiectul simte că mintea sa este întrepătrunsă, amestecată sau invadată, ca și cum ar experimenta gândurile, sentimentele sau amintirile altor persoane, sau nu este sigur cine posedă fiecare experiență - de obicei neplăcută sau provocatoare de anxietate, adesea cu incertitudine sau confuzie în ceea ce privește limitele psihologice

- "Treptat, nu mai pot distinge cât de mult din mine este în mine și cât de mult este deja în ceilalți."
- "Simt stările mentale ale celorlalți și nu mă mai regăsesc pe mine însumi."

- "Când încerc să implic vizual oamenii... nu pare să existe niciun spațiu între noi, mental. Este foarte dificil să disting gândurile și discursul lor de gândurile și discursul meu și simt că nu sunt sigur că atunci când doar gândesc ceva, dacă ei îl aud."

3.7.6 Fuziunea universală cu ceilalți*

Subiectul are senzația că oamenii pur și simplu nu există ca indivizi discreți, ci că toți oamenii sunt cumva uniți, poate ca un fel de minte de stup sau de conștiință unificată.

- "Mă simt scufundat în poporul uman." (traducere modificată)

3.7.7 Incertitudinea identității personale/Atitudinilor*

Subiectul se simte confuz în legătură cu identitatea, atitudinile sau preferințele sale atunci când se află în prezența altor persoane, ca și cum ar fi incapabil să reziste conformării sau incapabil să mențină o perspectivă autonomă și separată. Problema aici se referă la autenticitatea sau încrederea în propriile opinii sau atitudini (nu la sensul însuși de a trăi sau de a poseda propriile experiențe).

- "Am observat deja de mult timp cum mă schimb în prezența altor persoane. Încep să mă comport așa cum se comportă celălalt, să vorbesc așa cum vorbește celălalt etc. Mă întreb atunci care este identitatea mea reală, dacă o schimb constant."
- "Dacă sunt cu mama, mă comport mai mult ca mama, dacă sunt cu sora mea, mă simt mai mult ca sora mea."

3.7.8 Limite fizice incerte

Subiectul simte confuzie în legătură cu limitele sau diferențierea trăsăturilor fizice sau a părților corpului de sine și de alte persoane.

- "Întotdeauna încerc să evit contactele fizice, pentru că atunci când oamenii mă ating simt că pătrund în mine."
- "Corpurile altor oameni se întrepătrund cu ea."
- „Un pacient s-a referit la alte persoane din salon ca fiind "Toate se mișcă, se grăbesc în capul meu... Se învârt în jurul meu, împingându-mi capul afară".

3.7.9 Experiența de a fi imitat

Subiectul are senzația că ceilalți oameni îi imită mișcările și acțiunile sau poate își bat joc de ele, jucându-le într-un mod derizoriu. Imitația este resimțită ca având o calitate stranie, ciudată sau ieșită din comun. NB: Spre deosebire de 5.13.4, Pseudomișcările obiectelor/persoanelor, aici subiectul are sentimentul că oamenii îl imită sau îl oglindesc în mod intenționat.

- "Când stăteam pe peron, l-am văzut pe tipul ăsta pe peronul opus și am avut impresia că făcea cam la fel ca mine, că mă copia cumva. Era ca și cum ar fi fost imaginea mea în oglindă."
- "Când a văzut un grup de pasageri coborând din autobuz, a avut senzația că aceștia jucau un fel de parodie a stării ei actuale."

3.8 Dificultăți cu privirea

Sentimente de dificultate sau disconfort în ceea ce privește contactul vizual ca atare. Subiectul observă în mod deosebit contactul vizual sau privirea, se simte intrigat sau neliniștit de acesta și poate fi predispus să îl analizeze

3.8.1 Intrusivitatea privirii celuilalt

Privirea celeilalte persoane este percepută ca fiind pătrunzătoare și intruzivă, poate greu de suportat. Subiectul poate raporta că se uită în jos sau în altă parte pentru a nu și pierde sinele.

- "Simt privirile celorlalți ca fiind pătrunzătoare, ca și cum m-ar înjunghia."
- "Când mă uit la ochii celuilalt, îi percep ca fiind foarte puternici, aproape imposibil de suportat."

3.8.2 Sentimentul de expunere prin ochii proprii

Subiectul se simte prins sau expus pentru că viața sa interioară este dezvăluită direct celor care îl privesc în ochi, oferindu-le celorlalți acces imediat la gândurile sau emoțiile sale. Acest lucru are uneori o calitate somatică/fizică, ca și cum în ochii cuiva ar putea intra fizic.

- "Când cineva se uită la mine, mă simt expusă. Mă simt jenată de faptul că celălalt îmi poate "vedea" literalmente interioritatea."

3.8.3 Intrusivitatea propriei priviri

Subiectul își simte propria privire ca fiind penetrantă și deranjantă pentru ceilalți, ca și cum ar transmite ceva rău sau neplăcut, poate "energie" negativă, prin ochii săi.

- "Am sentimentul constant că răspândesc energie rea prin ochii mei."
- "Uneori am impresia că toată lumea se irită și se neliniștește atunci când stabilesc un contact vizual."
- "Îmi fac griji că atunci când mă uit la oameni îi rănesc cumva." [date nepublicate]

3.8.4 Dezumanizarea ochilor celorlalți

Atunci când privești în ochii altora, poți avea sentimentul convingător că aceștia nu sunt cu adevărat vii sau conștienți și/sau au o calitate materială sau de obiect deconcertantă. Ochii sau globii oculari ai altei persoane (sau ai propriilor ochi, văzuți

în oglindă) pot părea, de exemplu, ca niște "bile ciudate" sau ca având o strălucire stranie "sticloasă" sau "metalică".

3.8.5 Ochii ca portaluri cosmice

Subiectul descrie senzația stranie a ochilor altor persoane (sau a propriilor ochi, văzuți în oglindă) ca deschizându-se spre dimensiuni "mistice", "cosmice" sau "spațiale".

3.8.6 Neliniște nespecifică în legătură cu privirea

Subiectul simte o neliniște nespecifică și anxietate în timp ce stabilește contact vizual cu o altă persoană, dar nu poate preciza motivul. El preferă să nu se uite în ochii altora.

- "Când mă uit în ochii cuiva, mă simt neliniștit. Nu pot să descriu exact de ce, dar simt că îmi vine să evaderez sau cel puțin să mă uit în altă parte."
- "Când privesc pe cineva drept în ochi, simt vibrații ciudate în interior."
- "Niciodată nu am putut să suport privirile celorlalți."

3.9. Depersonalizarea celorlalți

Alți oameni nu au trăit ca oameni vii, care respiră... ființe umane, ci mai degrabă ca ființe moarte, ireale, iluzorii sau mecanice într-un anumit fel. Se pot alege mai multe subtipuri. NB: Dacă în acest sentiment sunt incluse și alte obiecte sau situații, punctați și subtipul corespunzător din 5.1, Derealizarea lumii.

3.9.1 Oamenii par a fi morți*

Oamenii vii au o calitate specific cadaverică. Aceasta implică un sentiment puternic de moarte a altora și poate sau nu să implice convingerea că aceștia trebuie să fie de fapt morți (ca în cazul delirului Cotard).

- "Oamenii arătau ciudat, ca și cum ar fi fost morți."
- "Lucrurile erau reale. Ca și cum aș fi fost la metrou. A fost ca un vis. Nu vedeam decât oameni într-o mașină. Arătau ca niște fantome, statui, monumente, ca și cum ar fi fost incinerați." (de asemenea, scorul 5.1.3, Deanimare*)

3.9.2 Oamenii par ireali/falși/iluzorii

Subiectul îi percepe pe ceilalți oameni ca și cum ar fi artificiali, ciudat de frauduloși sau ca și cum ar fi copii ale lor (deși nu sunt deghizați; vezi 3.12.3, Oamenii par deghizați*, mai jos). Sau, în caz contrar, pot părea ca și cum nu ar face parte din realitatea normal obiectivă/intersubiectivă sau ca și cum ar fi altfel subiectivate, de exemplu, părănd mitice, fictive sau imaginare.

- "Oamenii îmi apar ca fiind micșorați în dimensiuni și făcuți din hârtie sau bumbac, ca niște mici piese de șah din hârtie creponată"

3.9.3 Oamenii par mecanici

Subiectul îi percepe pe ceilalți oameni ca și cum ar fi mașini și, prin urmare, lipsiți de vitalitate, subiectivitate sau viață interioară.

- "Ea pare... un manechin mișcat de un mecanism, vorbind ca un automat mișcările erau lipsite de emoție și de sentiment."

3.10 Persoanele sunt dominate de o singură caracteristică

Caracterul sau înfățișarea unei alte persoane pare complet definită sau limitată la o anumită caracteristică, ca și cum persoana respectivă ar fi inseparabilă de, complet rezumată sau dezvăluită de, de exemplu, forma nasului, modul de a merge, gestul tipic sau comentariul.

- "Ori de câte ori mă aflu în preajma oamenilor, mă uit la modul în care și-au poziționat picioarele: sunt întoarse înapoi sau în afară sau perfect drepte. Poziționarea picioarelor îmi spune cine sunt și în ce cred."
- "Culorile hainelor pe care le poartă oamenii îmi spun foarte multe despre valorile lor și despre ceea ce cred."

3.11 Intensitate crescută, vivacitate sau realitate a altor persoane

Persoane experimentate ca fiind cumva mai intense, mai vii sau mai reale decât de obicei, într-un mod care pare anormal, straniu sau nu tocmai uman.

- „Un informator a relatat că i-a experimentat pe ceilalți ca fiind "zei, manifestări (fețe) ale unui singur zeu [sau] putere supraomenească"; ea a descris "creșteri ale dinamismului metafizic, animismului universal, rezonanței emoționale, scopului uman și/sau divin".

3.12 Schimbări în calitatea sau tonul înfățișării celorlalți

Felul în care arată oamenii sau modul în care este percepută înfățișarea lor este schimbat într-un mod ciudat sau straniu.

3.12.1 Oamenii par familiari într-un mod ciudat

Persoane necunoscute subiectului par familiare într-un mod ciudat sau straniu. NB: Dacă în această senzație sunt incluse și obiecte, situații sau evenimente non-umane, punctați și 5.5, Experiențe déjà vu.

- "Pacienta a relatat că nu a putut să nu observe că a văzut în clinică chipuri pe care le-a văzut acasă cu câteva săptămâni înainte."

3.12.2 Oamenii par nefamiliari într-un mod ciudat

Persoane care sunt de fapt bine cunoscute subiectului și a căror înfățișare este recunoscută, au totuși o calitate izbitor de necunoscută. Acest lucru poate sau nu să implice convingerea că celălalt individ trebuie să fie de fapt o persoană necunoscută, poate deghizată în intimitate (caz în care ar trebui să se punteze și punctul 3.12.3, Persoanele par deghizate*). NB: Dacă obiectele, situațiile sau evenimentele non-umane sunt, de asemenea, incluse în această senzație, se puntează și 5.6, Experiențe Jamais vu.

- "Îi știam numele și totul despre ea, și totuși părea ciudată, ireală, ca o statuie... Eram în prezența unui strangulator." (de asemenea, scorul 3.9, Depersonalizarea celorlalți)

3.12.3 Oamenii par a fi deghizați*

Oamenii par să se ascundă sau să își acopere adevărata identitate. Subiecții pot experimenta acest item în conjuncție cu (mai ales ca explicație pentru) depersonalizare și schimbări în familiaritate. Subiectul poate vorbi despre oameni "mergând incognito" sau cumva "pretinzând" că sunt altcineva decât sunt.

3.12.4 Oamenii par amenințători într-un mod ciudat*

Există ceva în ceea ce privește înfățișarea altor persoane. O calitate ciudată sau stranie, care pare să indice că ceilalți sunt amenințători într-un fel sau altul. NB: Acest lucru poate fi combinat și cu 3.4.2, Sentimente de paranoia socială sau anxietate socială* și 3.4.3, Neîncredere omniprezentă în ceilalți*.

- "A observat un comportament ciudat la o cunoștință care l-a făcut să se simtă ciudat... Un trecător a aruncat o privire atât de pătrunzătoare, încât ar putea fi detectiv."

3.12.5 Modificări generale/necespecifice ale aspectului fizic al altora

Subiectul percepe trăsăturile fizice, cum ar fi fața și corpul, ale altor persoane ca fiind modificate, distorsionate, deformatate sau nenaturale într-un mod ciudat. De exemplu, culoarea sau aspectul feței, al ochilor sau al părului pot părea alterate, deși nu neapărat în mod literal.

- "Oamenii păreau prea grași sau prea slabi, cumva desfigurați și nu așa cum arată în mod normal."
- "[Fețele oamenilor] se rearanjează uneori, dacă mă uit la ei prea mult timp și pierd urma a ceea ce spun. Ele devin foarte caleidoscopice. Și fețele încep să se rearanjeze."
- "Ochii soțului meu s-au schimbat din albastru strălucitor în maro închis."

3.13 Oamenii par să comunice ceva special sau neobișnuit (dincolo de ceea ce este evident)

Senzația că ceilalți transmit un mesaj special, care este adesea adresat către sau destinat în mod special subiectului. Ceea ce alte persoane vor să spună de fapt este destul de îndepărtat de ce spun cu adevărat. Subiectul este capabil sau nu de a identifica conținutul sau sensul mesajului.

3.13.1 Semnificație paranoică*

Comunicarea specială este resimțită ca un indiciu de antipatie, critică, acuzații, răutate față de subiect sau un complot împotriva acestuia.

- "Toată lumea făcea jocuri de limbaj... ca o modalitate de a mă persecuta... oamenii foloseau gesturi, semne din cap și zâmbete pentru a se convinge unii pe alții că eu eram persoana de referință."
- "M-a întrebat dacă le vreau până sâmbătă. A vrut să spună că sunt o proastă."

3.13.2 Semnificație grandioasă*

Comunicarea specială este trăită ca o indicație a puterilor neobișnuite ale subiectului sau a superiorității sale față de ceilalți.

- "Auzeam oameni care îmi spuneau asta [că am ajuns mai devreme sau mai târziu], oameni din mulțime, și aveam o mulțime de iluzii în legătură cu asta: Credeam că ar trebui să opresc timpul, iar acesta era scopul meu."

3.13.3 Semnificație metafizică

Comunicarea specială este trăită ca o indicație a unei schimbări generale în însăși structura universului, cum ar fi venirea sfârșitului lumii sau o altă semnificație metafizică.

- Alții au transmis cumva "... că lumea se apropie de sfârșit și că rezultatul a fost că lumea se referea în mod constant, într-un mod codificat, la propria ei prăbușire". (de asemenea, notați 5.16, Experiențe legate de sfârșitul lumii)

3.13.4 Semnificație Necunoscută sau Instabilă

Comunicarea de la o persoană sau persoane are o semnificație specială pentru subiect, dar nu este în măsură să spună care este aceasta.

- "Nu puteam înțelege ce-mi spunea cineva, așa că atunci când îmi vorbeau, la un anumit nivel... eram copleșit de toate aceste mesaje secrete pe care încercau să mi le trimită."

3.14 Răspunsuri comportamentale/atitudinale anormale față de ceilalți

Subiectul este conștient că acționează - adesea se simte obligat să acționeze - în moduri neobișnuite sau remarcabile atunci când se angajează cu alte persoane, de exemplu, să se retragă, să se răzvrătească, să se conformeze, să observe etc., adesea în asociere cu o anxietate profundă, o amenințare interpersonală sau o perplexitate. Subtipurile pot avea o calitate mai involuntară/automatică (poate catatonică) sau mai voluntară/activă ("antagonomică"); intervievatorul poate considera util să se intereseze de acest aspect.

3.14.1 Retragere activă*

Subiectul se simte obligat sau înclinat să se retragă de ceilalți, de exemplu, închizându-se în cameră sau în casă, din cauza sentimentelor de anxietate, frică sau disconfort în interacțiunile interpersonale.

- "Încerc să păstrez lucrurile la distanță, pentru că soarta altora îmi intră atât de mult sub piele, încât nu pot face față. Evită orice conversație, pentru că mă excită prea mult. Dacă vine cineva în vizită, mă retrag."

3.14.2 Comportament opozițional/rebel*

Subiectul se simte obligat să se opună sau să reziste celorlalți. Acest lucru poate include refuzul de a se supune la solicitările interlocutorului (opoziție), întoarcerea de la interlocutor atunci când acesta vorbește (aversiune), și a face opusul a ceea ce i se cere (negativism).

- "Îmi resping tendința de a mă identifica cu ceea ce spun ceilalți."

3.14.3 Dezinhibiția socială*

Subiectul este conștient de faptul că acționează într-un mod care sugerează indiferența față de normele sociale - fie că ignoră în mod activ, fie că este inconștient de așteptările sociale.

- "Oamenii cumpără un bilet pentru a se urca în tren – aceasta este regula. Dar această regulă este pentru ei, nu pentru mine."

3.14.4 Armonie interpersonală compulsivă*

Subiectul simte că relațiile sale trebuie să fie în mod constant și complet armonioase și benigne, complet lipsite de conflicte. De exemplu, subiectul poate descrie că se simte "incapabil să fie în dezacord" sau ca și cum ar trebui să fie întotdeauna "de acord" cu ceilalți

3.14.5 Conformitate extremă

Subiectul este conștient că se comportă într-o manieră foarte imitativă sau ascultătoare, sugerând ceva mai mult decât o simplă conformitate socială. Subiectul poate descrie acest lucru ca implicând o supunere "automată" sau o conformare aproape "mecanică" la cererea interlocutorului, sau ca un fel de ecopraxie de oglindire (imitarea mișcării altuia); intervievatorul trebuie să noteze detaliile.

3.14.6 Clovnerie compulsivă/amuzament al altora*

Subiectul simte că trebuie să "facă pe prostul" sau să se angajeze într-un comportament de clown sau "bufonerie" când este în preajma celorlalți, poate ca răspuns la anxietate, poate exprimând dispreț/superioritate. Aceasta are o calitate stilată, automată sau extremă, care depășește tendințele cotidiene de a fi amuzant.

4. Limba

Descriere generală. Cei 10 itemi din domeniul 4 se referă la moduri anormale de a experimenta limbajul, fie că este vorba de cel propriu sau de cel al altor persoane. Accentul se pune aici pe experiența subiectivă a cuvintelor și a sensului, pe fluxul vorbirii, pe gramatică, pe conceptele verbale și pe problemele de exprimare verbală (nu pe comportamentul verbal sau pe structurile lingvistice implicite). Modificările din acest domeniu pot fi deosebit de dificil de observat de către subiecți în sine. Este posibil ca intervievatorii să fie nevoiți să își pună întrebările în mai multe moduri, formulând întrebările inițiale în termeni generali înainte de a întreba despre particularități; de exemplu, înainte de a întreba 4.4, Alegerea neconvențională a cuvintelor, gramatica, tonul sau discursul criptic, se poate întreba: "Sunteți conștient de faptul că doriți să folosiți limbajul într-un mod neobișnuit?" sau "Sunteți deranjat de limbaj sau atras să vorbiți sau să folosiți limbajul în mod diferit de majoritatea oamenilor?".

În timpul interviului, intervievatorii pot observa anumite anomalii de vorbire care, cu toate acestea, nu sunt recunoscute de către subiect atunci când este interogată elementul EAWR relevant. În acest caz, ar trebui să se ia în considerare posibilitatea de a întreba cu blândețe subiectul despre percepția sa cu privire la aceste anomalii, dar numai la sfârșitul interviului EAWR (pentru a nu întrerupe relația). Dacă subiectul continuă să nege aceste anomalii, în ciuda manifestării lor, intervievatorii ar trebui să noteze comportamentul, dar fără a acorda un rating EAWR (deoarece EAWR se referă la experiența subiectului). Este posibil ca un subiect interviuat să descrie că a avut unele experiențe anormale de limbaj, dar să nu răspundă afirmativ la ceea ce pare a fi întrebarea EAWR relevantă și nici să descrie altfel experiența într-o manieră clară,

conceptuală. Într-un astfel de caz, intervievatorul ar trebui să puncteze itemul, deoarece descrierea persoanei intervievate indică o anumită conștientizare din partea acesteia.

4.1 Tulburări de bază ale înțelegerii verbale standard

Subiectul întâmpină dificultăți de înțelegere vorbire sau limbaj scris, inclusiv semnificația cuvintelor, a propozițiilor sau a secvențelor de propoziții. Acest lucru se poate întâmpla atunci când citește/ascultă pe alții, dar și atunci când vorbește/scrie.

4.1.1 Disocierea semnificație/sonoritate

Subiectul întâmpină dificultăți în a pune în legătură sunetele (sau aparențele) cuvintelor cu înțelesurile lor (fonetic cu semantic).

- "Dar ce este un tren? Este un cuvânt. Cuvântul nu are nimic de-a face cu un lucru solid ca un tren."
- "Am spus "scaun, ulcior, masă, este un scaun". Dar cuvântul a răsunat gol, lipsit de orice semnificație; părăsise obiectul, era divizat de el... un nume, golit de sens, un plic golit de conținut. Nici nu eram în stare să le reunesc pe cele două..."

4.1.2 Distragerea atenției prin posibilități semantice

Subiectul se gândește la mai multe sensuri posibile ale unui anumit cuvânt sau ale unei fraze sau are dificultăți în a determina sensul în care este folosit un cuvânt, ceea ce poate duce la pierderea noțiunii de ceea ce aude/citește/vorbește.

- "... tot ceea ce citeam avea un număr mare de asocieri cu el... tot ceea ce îmi atrăgea atenția părea să înceapă, bang-bang- bang, așa, cu un număr enorm de asocieri care se mutau în alte lucruri, astfel încât devenea atât de dificil pentru mine să mă descurc încât nu mai puteam citi."

4.1.3 Distragerea atenției prin cuvinte individuale

Subiectul are tendința de a se bloca și/sau de a se concentra asupra unor cuvinte sau fraze individuale și, prin urmare, pierde din vedere sensul general și intenția la nivel de propoziție sau paragraf.

- "Citind, mă întreb adesea despre cuvinte comune și trebuie să mă gândesc la semnificația lor."

4.1.4 Dificultate de înțelegere nespecificată

Subiectul întâmpină dificultăți la citire sau la rostire.

- "Din ce în ce mai mult, citesc peste rânduri fără să înțeleg ce înseamnă."

- "Când oamenii vorbesc, trebuie să mă gândesc la ce înseamnă cuvintele."
- "Uneori, când oamenii îmi vorbesc, capul meu este supraîncărcat. Sunt prea multe lucruri pe care le pot ține în același timp... Sunt doar cuvinte în aer, dacă nu reușești să-ți dai seama după fețele lor."

4.2 Dificultate în înțelegerea aspectelor emoționale/expresive ale vorbirii*

Subiectul întâmpină dificultăți în a recunoaște intonațiile emoționale din discursul celorlalți, ceea ce poate duce la neînțelegerea nuanțelor emoționale în comunicare

- "Am auzit oamenii vorbind, dar nu am înțeles sensul cuvintelor. Vocile erau metalice, fără căldură sau culoare."

4.3 Modificări specifice ale senzației standard sau ale sensului cuvintelor

Subiectul experimentează și poate folosi cuvintele în moduri anormale, fie că se concentrează asupra calităților fizice ale cuvintelor, fie că le atribuie noi sensuri, fie că le consideră absurde sau arbitrare, fie că le vede ca având un fel de viață proprie. NB: Spre deosebire de 4.1, Tulburări de bază ale înțelegerii verbale standard și 4.2, Dificultăți în înțelegerea aspectelor emoționale/expresive ale discursului*, cazurile de la 4.3 nu trebuie neapărat să fie experimentate ca o perturbare a înțelegerii, deși acest lucru este posibil.

4.3.1 Concentrarea asupra sunetului sau aspectului cuvintelor sau frazelor*

Subiectul are tendința de a fi neobișnuit de conștient de forma și/sau aspectul fizic al limbajului scris sau de calitatea sunetului cuvintelor. NB: Dacă acest lucru perturbă sensul, se va codifica și 4.1.1, Disocierea sensului/sonorității.

- "Cuvintele au propria lor textură, care poate să nu fie aceeași cu textura lucrurilor pe care le reprezintă."

4.3.2 Determinarea semantică neconvențională

Subiectul este conștient de faptul că experimentează semnificația ca fiind determinată de sunetul sau aspectul specific al cuvintelor, sau de părți ale cuvintelor (foneme sau silabe), mai degrabă decât de semnificația referențială convențională, sau se poate concentra pur și simplu asupra unor părți ale cuvântului, mai degrabă decât asupra unității semantice obișnuite.

- "MAMMA pentru mine a însemnat că de la început suntem noi doi (M), apoi suntem singuri (A), apoi suntem împreună pentru mult timp (MM), dar la sfârșit suntem din nou singuri (A). Literă după literă am vrut să văd dacă șirul de litere corespundea sensului original."

- "Mulțumire? Ei bine, mulțumirea, cuvântul "mulțumire", a avea o carte poate... dar când ajungi la cuvântul "bărbați" te întrebi dacă ar trebui să fii mulțumit cu bărbați în viața ta și apoi ajungi la litera T și te întrebi dacă ar trebui să fii mulțumit să bei ceaiul de unul singur sau să fii mulțumit să-l bei cu un grup și așa mai departe."

4.3.3 Cuvintele par arbitrare/absurde

Subiectul este anormal de conștient de caracterul arbitrar al cuvintelor, uneori până la punctul în care nu poate sau nu vrea să accepte utilizarea standard sau să se concentreze pe deplin asupra sensului intenționat al comunicării.

- "Nu înțeleg de ce asta trebuie să se numească masă, iar dacă soarele este afară trebuie să spunem că este o zi frumoasă."

4.3.4 Cuvintele sau limbajul par vii, cvasi-fizice, ciudat de puternice

Cuvintele sau propozițiile sunt percepute ca având cumva o "viață proprie" sau devin ciudat de "asemănătoare". Subiectul poate simți că limbajul se determină cumva pe sine sau că limbajul sau cuvintele par a fi "obiecte sacre, impregnate de o putere magică".

- "Cuvintele respiră, clipesc, sunt capabile să transforme lumea și pe ei înșiși."
- "Un singur cuvânt a ieșit în evidență din propoziție... Acel cuvânt a devenit ca ceva material, aproape un lucru pentru mine, sau o imagine în fața mea."

4.3.5 Referințe lingvistică egocentrică

Se experimentează cuvinte specifice sau alte elemente lingvistice ca având o referire specială la subiect. Aici nu este vorba de conținutul unei anumite exprimări sau al unui anumit mesaj scris, ci de un sentiment mai fundamental că un cuvânt sau mai multe cuvinte (sau ceva inerent mediului lingvistic în sine) se referă cumva la subiect.

- "Orice cuvânt care putea fi considerat ca referindu-se la mine, chiar și prin referințe oblice, era interpretat în acest fel..." "America" putea fi interpretat ca însemnând "Sunt Erica", adică o referire codificată la cineva care se crede femeie. Atunci aș putea interpreta asta ca însemnând că grupul a acceptat că aceasta se referea la mine..."

4.4 Alegerea neconvențională a cuvintelor, gramatica, tonul sau discursul criptic

Subiectul folosește, reține sau înlănțuie cuvinte în moduri anormale care împiedică înțelegerea de către ceilalți. Acest lucru poate fi uneori intenționat sau cvasi-intenționat; interlocutorul trebuie să observe detaliile.

4.4.1 Discurs criptic, telegrafic sau agramat

Subiectul este conștient de faptul că adoptă, își permite să folosească sau realizează ca folosește un discurs telegrafic (omite multe cuvinte, putând părea criptic pentru ceilalți) sau lipsit de structura gramaticală obișnuită. Subiectul poate descrie că vorbește intenționat "fără sens" sau că "intră în modul său "schizofrenic" de a vorbi" mai mult sau mai puțin la voia lui doar pentru a-și ascunde sensul sau pentru a-i testa cumva pe ceilalți.

4.4.2 Cuvinte „stock”

Subiectul relatează fixarea unui cuvânt convențional pentru a transmite mai multe sensuri dincolo de cele pe care le-ar însemna în mod normal. Poate implica dependența repetitivă de unul sau de câteva cuvinte, vorbirea sau scrierea subiectului dobândind o calitate stilată sau sărăcăcioasă

- "Astfel, un pacient folosea cuvântul "vas" pentru aproape toate obiectele și numea ceasul "vas de timp".

4.4.3. Cuvinte inventate (neologisme) sau utilizare neconvențională a cuvintelor

Subiectul este conștient de faptul că folosește cuvinte inventate de el sau că folosește cuvinte existente într-un mod care, din punct de vedere semantic, este extrem de idiosincrazic. Poate exista un sentiment de joc conceptual, o dorință de a crea un limbaj privat sau o incapacitate de a găsi un cuvânt standard; intervievatorul ar trebui să noteze detaliile.

- "Dacă nu găseam imediat un cuvânt potrivit pentru a exprima fluxul rapid de idei, căutam să mă eliberez în cuvinte inventate de mine însumi, ca de exemplu wuttas pentru porumbei."
- "Am construit cuvinte care nu existau pentru că experiențele mele aveau nevoie de ceva care să depășească [limbajul obișnuit]."

4.4.4. Manierisme și vorbire pompoasă

Subiectul raportează că experimentează limbajul ca pe un mediu extrem de manierat sau stilat – poate excesiv de "artificial" sau "formal" - și poate raporta că exagerează aceste calități în propria vorbire sau pronunție.

- „Un pacient "exprima banalități în cele mai înalte și mai afectate fraze, ca și cum ar fi avut de-a face cu cele mai înalte interese ale omenirii".

4.5 Tulburarea fluenței

Subiectul este conștient de faptul că îi este greu să se exprime, din cauza unei deficiențe sau a unei întârzieri în ceea ce privește fluența, precizia sau disponibilitatea cuvintelor sau a unei alte inadecvări resimțite în exprimarea sa verbală (spre deosebire de

problema inefabilității, ca în cazul itemului 4.9.1, Limbaj inadecvat pentru a exprima experiențe neobișnuite*). Subiectul simte o capacitate diminuată de a folosi limbajul ca instrument de transmitere a sensului și poate experimenta o hiperconștientizare asociată.

4.5.1 Indisponibilitatea cuvintelor

Subiectul descrie că se simte ca și cum ar fi incapabil să "găsească cuvintele potrivite" pentru a-și descrie experiența. NB: Spre deosebire de 4.9, Inefabilitate: inadecvarea limbajului pentru a descrie sau exprima, aici persoana simte că nu reușește să găsească sau să invoce cuvintele potrivite, mai degrabă decât că nu există cuvinte adecvate sau potrivite.

4.5.2 Gândurile necentrate sau dezorganizate împiedică exprimarea verbală

Subiectul este incapabil să se exprime în mod adecvat (sau să vorbească deloc) din cauza dificultății de a se concentra pe o anumită temă sau linie de gândire - ca și cum gândurile sale ar fi prea numeroase sau prea dezorganizate pentru a permite sau pentru a fi transpuse într-o exprimare verbală liniară.

- "Gândurile erau atât de numeroase încât nu reușeam să vorbesc."

4.5.3 Discordanță generală între exprimarea intenționată și cea exprimată

Experiența subiectivă de a nu fi capabil să te exprimi conform sentimentelor și emoțiilor [sau gândurilor] reale. [subiectul] experimentează că discursul său...[nu este] în concordanță sau congruent cu ceea ce simte [sau gândește]; expresivitatea sa este resimțită ca fiind desfigurată și distorsionată și cumva dincolo de autocontrol.

- "E ca și cum nu mă pot abține să nu exprim lucrurile într-un mod care să lase o impresie diferită și nici măcar nu-mi dau seama de asta."
- "Ajunge să încerc să exprim ceva serios, dar presiunea mea este atât de încurcată încât anumite detalii sunt distorsionate; odată cu schimbarea detaliilor, nu mai pare atât de serios."
- "Am crezut că limbajul meu a fost greșit. Credeam că nimeni nu poate înțelege ceea ce spun. Eu nu puteam să înțeleg ceea ce spuneam. Veneau doar zgomete înalte."

4.6 Relevanță perturbată

Subiectul este conștient că are probleme în a rămâne sau a se menține pe drumul cel bun atunci când vorbește sau scrie.

4.6.1 Deraiere*

Subiectul este conștient de o tendință de a uita sau de a pierde din vedere scopul inițial sau general al afirmației sale atunci când vorbește sau scrie, astfel încât actul de exprimare verbală este lipsit de coerență generală (manifestând o "slăbire a asocierii" mai extremă decât schimbările normale ale fluxului conversațional).

Subiectul poate fi conștient de faptul că este distras de asociații intruzive care îl fac să "se abată de la subiect" sau să "schimbe subiectul", că are probleme în a decide ce este relevant sau poate că pur și simplu nu prea are habar unde se îndreaptă gândirea/vorbirea sa. (Intervievatorul ar trebui să noteze orice comentarii relevante pentru această distincție).

- "Gândurile mele se încurcă. Încep să mă gândesc sau să vorbesc despre ceva, dar nu ajung niciodată acolo. ... Oamenii care mă ascultă se pierd mai mult decât mine..."
- "De multe ori nu știu ce detalii să includ și, de asemenea, pot aduce în discuție o mulțime de lucruri irelevante, pentru că nu știu dacă sunt relevante."

4.6.2 Răspunsul tangențial

Subiectul raportează că este conștient de faptul că răspunde la întrebări sau declarații ale altora într-un mod care poate părea oblic, "irelevant" sau "fără legătură cu subiectul". Lipsește aici o relevanță clară asupra comentariului și întrebării (decât o continua coerenta a propriei vorbiri odată inițiată)

4.7 Perturbarea angajamentului lingvistic sau a scopului

Subiectul este conștient de faptul că adoptă sau manifestă o manieră sau un stil de exprimare ciudat, căruia îi lipsește cumva sentimentul obișnuit de implicare emoțională sau volitivă.

4.7.1 Aprozodie (lipsă de intonație emoțională)*

Subiectul își experimentează propriul discurs ca fiind lipsit de intonație emoțională normală, descriind-o poate ca fiind "plată", "fără viață" sau "moartă"; și poate raporta o pierdere a capacității sau a dorinței de a-și transmite sentimentele sau emoțiile prin intermediul limbajului.

4.7.2 Echolalia

Subiectul raportează că simte o nevoie sau o necesitate automată de a repeta, "ecou" sau de a însoți în alt mod discursul interlocutorului său.

4.7.3 Vorbirea se simte autonomă

Sentimentul propriei vorbiri (sau scrieri) ca fiind o întâmplare independentă de sine, poate sub control extern. Poate duce la un discurs sub presiune sau chiar la pierderea coerenței, deoarece înțelesurile devin din ce în ce mai confuze.

- "Un pacient... spunea despre vorbirea sa că "cineva mă constrânge", că "se stinge de la sine" sau că "sunt forțat să vorbesc".

4.8 Experiența anormală a abstractului și a concretului

Dificultatea de a accepta sau de a înțelege concept abstracte sau generale, o interrelație anormală între abstract și concret sau o concentrare sporită asupra a ceea ce este foarte abstract/general sau concret/specific.

4.8.1 Dificultăți sau antipatie față de concepte abstracte sau generale

Subiectul găsește concepte sau simboluri generale sau abstracte (de exemplu, așa cum este exprimat în aforisme sau într-un proverb) ca și cum ar fi arbitrar, absurd sau pur și simplu dificil de înțeles. Poate implica o tendință de a descrie și de a înțelege lucrurile în termeni foarte literală, de a pune accent pe cazuri individuale sau de a se concentra pe experiențele senzoriale imediate sau pe sentimente sau senzații interioare unice și inefabile.

- "Acum am dificultăți în a înțelege sensul simbolic al unor zicale sau fabule pe care nu le înțelegeam înainte."
- "Nu mai pot recunoaște că un anumit obiect sau eveniment este doar un simbol sau o metaforă pentru ceva mai general, abstract sau filozofic."

4.8.2 Abstractul relatat într-o terminologie neobișnuit de concretă

Subiectul este conștient că folosește o limbă neobișnuit de concretă pentru a descrie concepte abstracte, de exemplu, descrie timpul ca pe o "ușă" sau furia ca pe niște "săgeți". (Intervievatorul ar trebui să înregistreze exemplul.) NB: Dacă această redare concretă are loc mai degrabă în mod perceptiv decât lingvistic, consultați punctul 5.9.1, Concretizarea fizică sau literalistă a sensului abstract.

4.8.3 Semnificații specifice sau concrete redate într-o terminologie neobișnuit de abstractă sau generală

(Intervievatorul ar trebui să înregistreze exemplul.) NB: Dacă această se întâlnește împreună cu o clasificare neobișnuită, a se vedea, de asemenea, punctul 5.9.2, Clasificare anormală

- "Se referă la o lumânare ca la un "obiect de iluminare nocturnă", iar la o lopată ca la o "ustensilă domestică".

4.8.4 Discurs hiperabstract sau vag

Conștientizarea unei tendințe de a vorbi într-o manieră care poate părea (poate mai ales pentru ceilalți) excesiv de abstractă sau generală, sau vagă până la punctul de a fi dificil de urmărit sau de reținut (asemănătoare cu așa-numita "sărăcie de conținut" a discursului).

- "Cineva vorbește și pare că nu spune nimic, apoi constată că a vorbit toată existența sa și nu-și mai amintește ce a spus."

4.9 Inefabilitate: Inadecvarea limbajului pentru a descrie sau exprima (poate include tentația de a rămâne tăcut)

Subiectul experimentează limbajul ca fiind inadecvat sau profund inautentică, incapabilă să descrie sau să ex preseze ceea ce contează cu adevărat. Acest lucru poate implica înclinații de a păstra tăcerea, cel puțin în privința anumitor chestiuni.

4.9.1 Limbaj este inadecvat pentru a exprima experiențe neobișnuite*

Subiectul simte că limbajul este incapabil de a surprinde experiențele sale din cauza naturii extrem de neobișnuite a propriilor sale experiențe. Acest lucru poate fi legat de tendința subiectului de a se concentra asupra inefabilului (de exemplu, experiențe prea universale, omniprezente sau abstracte sau, dimpotrivă, prea mărunte, specifice sau concrete pentru a fi surprinse în cuvinte). NB: Natura neobișnuită sau ciudată a experienței proprii a subiectului trebuie să fie menționate.

- "Sunt lucruri pe care le-am trăit și care se află total în afara experiențelor mele anterioare, dar pe care nu le pot descrie (sau măcar să încep să le descriu); nu există nicio modalitate de a le exprima."
- "Din nou, este extrem de dificil să descriem aceste schimbări în cuvinte, deoarece sunt abordate chestiuni care nu au nicio analogie în experiența umană..."

4.9.2. Sentimentul general de inadecvare a limbajului

Subiectul are sentimentul că exprimarea lingvistică este - prin însăși natura sa - cumva inutilă, imposibilă sau profund inadecvată sau neautentică. Poate exista un sentiment de optare către a ieși din lumea simbolică sau lingvistică, sau că limbajul, prin însăși natura sa, nu poate servi ca mijloc de comunicare adevărată sau de înțelegere reciprocă, în special din cauza naturii abstracte, generalizatoare sau convenționale a conceptelor sale. Subiectul poate simți că trebuie sau dorește să evite să vorbească (sau să scrie), sau că trebuie să intre în detalii extreme pentru a-și exprima în mod adecvat experiența. NB: Spre deosebire de 4.9.1, Limbaj inadecvat pentru a exprima experiențe neobișnuite*, aici subiectul nu face nicio mențiune specifică despre natura neobișnuită a propriilor experiențe.

- "Sunt blocată de limitările cuvintelor inadecvate...", a spus o pacientă, explicându-și tăcerea ca fiind datorată "neputinței de a folosi limbajul pentru a exprima ceea ce zace îngropat atât de adânc în mine".
- "Constat că nu pot... accepta inadecvarea limbajului abstract sau general pentru a surprinde și comunica pe deplin tot ceea ce vreau (sau simt că trebuie) să gândesc sau să exprim."
- "Intru în atâtea detalii pentru că am tendința de a considera că limbajul normal, simplu, este inadecvat pentru a descrie complexitatea experienței mele."
- "Totul este prea nuanțat. Există subtilități pe care nu le poți exprima."

4.10 Alienare a auto-descrierii

Subiectul experimentează un sentiment profund de distanță sau se deconectează atunci când se descrie pe sine sau experiențele sale, ca și cum ar "vorbi despre altcineva". Acest lucru nu se datorează doar unui contrast resimțit între starea emoțională prezentă și experiențele rememorate, ci pare să implice o dificultate în a se simți capabil să se identifice cu sinele care este descris (chiar dacă este el însuși).

5. Atmosferă

(Sentimente anormale de realitate modificată, familiaritate, semnificație, relații cauzale, intensitate sau tonus emoțional)

Descriere generală. Cei 17 itemi din domeniul 5 se referă la anomalii în experiența calității generale, a senzației sau a organizării lumii exterioare. Aici suntem preocupați de calitățile subtile, omniprezente sau stranii care se referă la "orizontul" general, ambianța, structura, starea de spirit sau atmosfera întregii lumi trăite - cum par lucrurile în general pentru subiect. Aceste trăsături sunt pretutindeni și nicăieri; ele sunt dificil de izolat sau de descris din cauza naturii lor cuprinzătoare. Nu este necesar ca absolut toate aspectele experienței subiectului să fie afectate de aceste schimbări; totuși, accentul este pus pe ceva omniprezent sau pe o stare de spirit în schimbare, care poate fi fixată pe anumite lucruri sau poate infuza o întreagă lume trăită.

5.1 Derealizarea Lumii

O schimbare în experiența de lumea înconjurătoare pare cumva transformată, ireală și ciudată, putând fi comparată cu un film în desfășurare. "Derealizare" este un termen larg și ambiguu; aici îl folosim doar în ceea ce privește experiențele care implică o diminuare a sentimentului de „imediat”, actualitate, utilitate, relevanță, autenticitate, vitalitate sau dinamism. (Experiențele de hiperrealism sau de solipsism sunt clasificate în alte articole de mai jos). Acest lucru este diferit de o distorsiune halucinantă sau iluzorie a realității: nu este vorba de o incapacitate de a recunoaște identitatea oamenilor sau a lucrurilor, ci de o experiență de schimbare subtilă, dar omniprezentă, a sentimentului/sensului sau a realității resimțite a lumii. Schimbarea are loc fără pierderea testării realității. Trebuie remarcat dacă apare după un atac de panică sau este asociată cu acesta.

5.1.1 Îndepărtare sau barieră (senzația de placă de sticlă)*

Sentimentul de a fi amputat de lume, ca și cum lumea ar exista la o distanță îndepărtată sau dincolo de o barieră transparentă.

- "Totul apare ca printr-un văl, ca și cum aș auzi totul printr-un perete."
- "Lucrurile nu par reale. Există ceva între mine și lucrurile și persoanele din jurul meu; ceva ca un zid de sticlă între mine și orice altceva."

5.1.2 Scăderea intensității sau a substanțialității*

Subiectul experimentează o scădere generală a intenționalității sau a calității substanțiale a lumii, fără a accentua vreun mod senzorial anume. Subiectul poate descrie realitatea sau ființa tuturor lucrurilor ca fiind cumva "subdimensionată", "diminuată", "plată" sau "goală". (Se poate suprapune în mod evident cu alte subtipuri).

- Subiectul descrie lumea ca fiind "subțire ca plasticul", "imaterială" sau ca "imagini plutitoare", "cochilii fără nimic înăuntru" sau "o casă de carton" sau poate ca fiind "ciudată, bidimensională" sau "doar siluete".

5.1.3 Deanimare*

Sentimentul general că lucrurile - de exemplu, un copac sau un peisaj - par mai puțin animate sau mai lipsite de viață și mai mecanice decât în mod normal. NB: Dacă este vorba numai de persoane, a se vedea punctul 3.9, De-personalizarea celorlalți, de mai sus.

- „Un pacient a descris curtea școlii ca fiind "nelimitată, ireală, mecanică și fără sens".
- "...Lucruri... mai artificiale, desprinse unele de altele, ireale, fără viață." (de asemenea, evaluați 5.1.4, Falsitate)

5.1.4 Falsitate

Totul pare cumva fals, fraudulos sau prefăcut, iluzoriu, poate teatral sau ca niște desene animate sau simple simulacre. Lumea poate fi experimentată ca fiind artificială sau ca fiind pur și simplu "virtuală", amintind de filme precum "The Truman Show" sau "The Matrix".

- Un pacient rus internat în azilul Burghölzli din Elveția a afirmat că "un duplicat identic al "Burghölzli-ului rusesc" a fost ridicat".
- "În copilărie, a simțit că "întreaga lume a fost construită doar pentru ea", ca o scenă."
- "Nu vă puteți imagina cum este să știi că totul este simulat. Să iei cina - chiar și acasă la bunica mea! - pare falsificat!"

5.1.5 Pierderea calității de ademenire

Subiectul are senzația că obiectele nu au nici o utilitate sau nu sunt apte să acționeze pentru el (deși poate să le recunoască totuși sensul comun sau semnificația practică). De exemplu, este posibil ca el să nu aibă nicio problemă în a recunoaște ceva ca fiind un ciocan (adică nu se prezintă ca o simplă formă geometrică), dar este incapabil să înregistreze sau să conceapă utilizarea sau relevanța sa practică pentru el însuși. NB: Acest lucru se poate suprapune cu sau acompania 5.2, Pierderea inteligibilității formale/funcționale, deși se poate întâmpla/asocia și cu posibilitatea intuitivă a acțiunii intactă.

- "... din ce în ce mai mult, în ciuda eforturilor mele, am pierdut sentimentul lucrurilor practice."

5.1.6 Calitate statică, liniște sau intelectualism morbid

Lumea este experimentată ca fiind dominată de calități sau aspecte fixe, statice, geometrice sau pur raționale, în timp ce acțiunile, procesele dinamice și aspectele flexibile sau maleabile își pierd din importanță (include "geometrismul morbid" al lui Minkowski).

- "Îmi plac obiectele imobile, cutiile și șuruburile, lucrurile care sunt acolo, care nu se schimbă niciodată."
- Oamenii sunt percepuți ca fiind "trunchiați", ca niște "linii perpendiculare", "dezbrăcați de carne" sau având un "cap trapezoidal".
- "[Un pacient] trăia pentru idei și vedea oamenii ca pe niște obiecte impersonale." (de asemenea, punctajul 3.9.3, Oamenii par mecanici)

5.1.7 Derealizare nespecifică/alta Derealizare*

Subiectul descrie lucrurile ca fiind ciudate sau derealizate, dar nu poate preciza cum se întâmplă acest lucru, sau descrierile sale nu se încadrează în niciunul dintre subtipurile anterioare.

- "Pacientul îi vede pe ceilalți oameni ca pe niște roboți și totul ca pe un mare vas de molecule, iar apoi începe să se întrebe dacă lumea este reală." (de asemenea, punctajul 3.9.3, Oamenii par mecanici)
- "Toate obiectele apar atât de noi și de surprinzătoare încât îmi repet numele lor și le ating de mai multe ori pentru a mă convinge că sunt reale. Calc pe podea și încă mai am un sentiment de irealitate." (de asemenea, notați 5.6, Experiențe Jamais vu).

5.2 Pierderea inteligibilității formale/funcționale (Affordances)

Semnificațiile practice și convenționale ale obiectelor și evenimentelor dispar, fiind înlocuite de un mod de percepție pur geometric, vizual sau poate estetic. NB: Acest aspect se poate suprapune sau nu cu 5.1, Derealizarea lumii, în special cu 5.1.5, Pierderea calității de seducție*

- "Obiectele sunt capcane de scenă, așezate aici și acolo, cuburi geometrice fără sens." (de asemenea, punctați 5.1.4, Falsitate; considerați 5.1.5, Pierderea calității de seducție*)
- "Când, de exemplu, mă uitam la un scaun sau la un ulcior, nu mă gândeam la utilizarea sau la funcțiile lor - un ulcior nu ca ceva care să țină apă și lapte, un scaun nu ca ceva în care să stai - ci ca și cum și-ar fi pierdut numele, funcțiile și semnificațiile. " (a se lua în considerare și 5.1.5, Pierderea calității de ademenire*)
- "Un grădinar care mătură o cărare la cincizeci de metri distanță este "o dungă lungă cu ceva care se mișcă înainte și înapoi spre vârful ei"."

5.3 Lucrurile inanimate par vii sau intenționate*

Obiectele și lucrurile care nu sunt vii/inanimate par a fi cumva vii, sau ca și cum ar emana sau ar fi infuzate cu o energie specială care le face să pară autonome și vii. Obiectele pot părea chiar că exprimă sau comunică un anumit sens (de obicei subiectului) într-un mod animat sau asemănător cu cel uman.

- "Obstacolele, scaunele, clădirile au căpătat o viață proprie. Păreau să facă gesturi amenințătoare, să aibă o înfățișare animistă."

5.4 Intensitate crescută/Hiperrealizare*

Subiectul experimentează o creștere generală a intensității experimentale a lumii, care nu este specifică unui anumit simț sau mod de percepție. Obiectele și lucrurile par pur și simplu mai izbitoare decât de obicei, cumva mai intense și mai solicitante pentru atenția subiectului

- "Așa cum lumea perceptivă poate fi trăită ca ceva ciudat sau mort, tot așa poate fi trăită ca ceva cu totul proaspăt și de o frumusețe copleșitoare."
- "Comportamentul câinelui m-a impresionat puternic; era atât de sălbatic, necontrolat, atât de plin de natură pură, sălbatic și condus de instinct... întregul peisaj era atât de autentic, atât de primordial de natural, totul era atât de emoționant încât am simțit o imensă fericire."

5.5 Experiențe Déjà Vu

Subiectul descrie o senzație anormală de familiaritate, astfel încât lucrurile, situațiile sau evenimentele pe care nu le-a experimentat anterior i se par totuși familiare. Adesea se simte că este cumva mai intensă sau mai semnificativă decât experiența déjà vu de zi cu zi. NB: Dacă experiența implică persoane, punctați și 3.12.1, Oamenii par familiari într-un mod ciudat.

- "Același vizitator, îmbrăcat exact în aceleași haine, a fost aici acum un an și a spus aceleași lucruri." (a se lua în considerare și 3.12.1, Oamenii par familiari într-un mod ciudat)

- "Când am auzit vestea, am simțit că o mai auzisem înainte."
- "Am simțit că deja făcusem aceste lucruri."

5.6 Experiențe Jamais Vu

Subiectul percepe un obiect, scenă, situație sau concept (pe care știe că l-a mai întâlnit înainte) ca și cum nu ar fi avut nicio experiență anterioară, ca și cum l-ar vedea pentru prima dată – ca fiind necunoscut, poate de neînțeles. NB: Dacă experiența implică oameni, punctați și 3.12.2, Oamenii par nefAMILIARI într-un mod ciudat. Comparați cu 2.4.2, Surpriză constantă datorată incapacității de a anticipa evenimentele viitoare

- "Știam că este camera mea, dar mă simțeam de parcă nu mai văzusem niciodată."
- "E ca și cum aș fi vizitat un loc pentru prima dată..."
- "Sufăr de o diminuare a memoriei, sau ceva de genul acesta: multe concepte mi se par dintr-o dată atât de ciudate. De fiecare dată trebuie să mă obișnuiesc din nou cu ele. Mi se par noi, chiar dacă nu le-am uitat cu exactitate. Sunt atât de neobișnuite atunci."

5.7 Perplexitate

Un sentiment profund și tulburător de perplexitate sau confuz de sentimentul general al realității.

5.7.1 Confuzia realităților

Subiectul experimentează o fuziune sau o confuzie între diferite tărâmurii sau universuri asociate cu diferite modalități experiențiale, adică: dificultatea în a distinge între ele, de exemplu, între percepție și imaginație, memorie și imaginație sau memorie și percepție.

- "Nu știu, când vorbesc cu tine [terapeutul său], dacă am o halucinație sau o fantezie despre o amintire, sau o amintire despre o fantezie."
- "Îmi este foarte greu să fac distincția între vis și realitate... Am visat ceva, apoi se întâmplă și este o dublare foarte ciudată a experienței, pentru că simt că am trăit deja experiența. Uneori, când te trezești pentru prima dată dintr-un vis [în mod normal] ești puțin nesigur, dar asta pur și simplu rezistă."
- "Scena reală din timpul zilei pare să facă parte dintr-un vis pe care l-am avut."

5.7.2 Interferența ireală

Capacitatea subiectului de a aprecia sau de a funcționa în realitatea de zi cu zi este perturbată de preocuparea sa pentru o lume imaginată, delirantă sau solipsistă (cu sau fără o înțelegere clară a distincției dintre real și imaginar).

- "Când oamenii vorbeau cu mine... în loc să aud ceea ce spuneau de fapt, auzeam altceva care se potrivea cu iluziile mele."

5.7.3 Lumea experimentată ca fiind incoerentă, dezorientată

Persoana poate simți că lumea în general este pierdută. Ordinea și coerența sa internă și a devenit lipsită de sens și derutantă. Acest lucru poate fi asociat cu sentimentul de a nu avea un punct de orientare sau un punct de vedere stabil.

- "Eu... am căutat un punct fix, dar nu am găsit niciunul... Mărinimia și mișcarea erau prea multă și prea rapidă. Toată lumea se retrăgea de toată lumea. Era o alergare ca a ceva lichefiat, o continuă ieșire, ca o evaporare. Totul era schematic, ca o fantomă, chiar și eu însumi." (a se lua în considerare și 1.8.3, Pierderea integrității sau structurii spațiale și 5.1.2, Scăderea intensității sau substanțialității*)
- "Realitatea este prea complexă. Nu pot găsi reguli cheie."

5.7.4 Perplexă hiperconștientizare a dimensiunii tacite

Aspecte ale acțiunii sau ale interacțiunii care în mod normal ar fi tacite apar din fundalul conștientizării. Subiectul descrie dificultatea de a se angaja cu lumea într-un mod natural, prereflexiv, în mare parte din cauza unei tendințe hiperreflexive de a deveni conștient de regulile implicite, de presupunerile de bun simț sau de aspectele automate ale acțiunii (de exemplu, a fi fixat sau "agățat" de motivul pentru care o acțiune se face într-un fel și nu în altul. NB: Acest aspect poate fi regăsit alături de 3.1, Lipsa de înțelegere socială sau de armonizare interpersonală (hypoattunement).

- "[Pacientul] se simțea paralizat... mâinile lui nu mai puteau apuca, căci cine le dădea dreptul să ia lucrurile? Picioarele lui nu mai puteau merge, căci cine le asigură teren pentru pașii lor?"
- "Cu cât mă concentrez mai mult pe respirație, simt că fie nu respir, fie că mă hiperventilez... Simt că mă străduiesc constant să fiu... trebuie să mă gândesc să fac totul."

5.8 Manieră anormală de atribuire sau de percepție a sensului

Există o calitate ciudată a modului sau a procesului prin care obiectele de conștiință ajung să fie experimentate ca având un sens sau să inspire atribuirea de sensuri.

5.8.1 Semnificația impusă obiectului de către subiect

Subiectul se simte obligat să dea o semnificație specială sau nouă unui obiect, adesea în mod compulsiv. Semnificația poate avea sau nu legătură cu aspectul obiectului sau cu saliența perceptuală a acestuia; poate fi, de asemenea, asociată cu sentimente de particularitate stranie.

- "Pacientul a observat că a fost "obligat să dea lucrurilor un al doilea sens"."

5.8.2 Semnificația fiind inerentă obiectului însuși

Sensul nou și special apare cumva în mod simulat cu percepția obiectului, trăit în mod direct ca parte integrantă a obiectului, fără ca subiectul să simtă că acest sens este dedus sau derivat din el. Asemănător cu "percepția delirantă", deși fără a avea neapărat o calitate complet delirantă.

- "Dintr-o dată, lucrurile par să însemne cu totul altceva. Pacientul vede oameni în uniformă pe stradă; sunt soldați spanioli. Mai sunt și alte uniforme; sunt soldați turci. Aici sunt concentrați soldați de toate felurile."
- Un pacient "vede încorporată în scoarța albă [a unui mesteacăn] o calitate foarte precisă, și anume aceea de inocență" (în loc să o vadă ca pe un simbol al inocenței).

5.8.3 Proliferarea semnificațiilor din obiectul perceput sau gândit.

Ceva perceput, memorat, sau gândul dă naștere la o multitudine de gânduri asociate. NB: Dacă are legătură cu limbajul, punctați itemul 4.1.2, Distragerea prin posibilități semantice.

- "Problema mea este că am prea multe gânduri. S-ar putea să te gândești la ceva, să zicem la scrumiera aceea și să te gândești doar: "Oh! Da, este pentru a-mi pune țigara în ea, dar eu mă gândesc la ea și apoi mă gândesc la o duzină de lucruri diferite legate de ea în același timp."

5.9 Forme anormale de sens

Aceste forme anormale de semnificație implică o neobișnuită literalitate/concretitudine sau abstracție/generalitate. Sensul perceput este anormal în forma lui sau în structura, în feluri care implică neobișnuita formă (forma neobișnuită) literalmente sau concretă, sau abstractizare sau generalizare exagerată.

5.9.1 Concretizare fizică sau literală a semnificației abstracte

Subiectul constată că gândurile sau conceptele extrem de abstracte (de exemplu, dragostea, politica, adevărul sau realitatea în general) sau sentimentele capătă o calitate oarecum literală, obiectivată, chiar concretă, care se poate manifesta ca obiecte (materiale) recognoscibile în experiența lor despre lume. NB: Dacă se referă la limbaj, a se vedea punctul 4.8, Experiențe anormale ale abstractului și concretului.

- "Mi-am văzut uneori gândurile plutind în afara ferestrei mele ca niște frunze sau fulgi de zăpadă."

5.9.2 Clasificare anormală

Subiectul experimentează o tendință de a percepe asemănări semnificative între obiecte sau lucruri care nu sunt evidente pentru alte persoane sau este înclinat să clasifice lucrurile într-o manieră neobișnuită, uneori hiperabstractă. NB: Nu este vorba doar de a oferi o definiție abstractă (ca la punctul 4.8.3, Semnificații specifice sau concrete redată într-o terminologie abstractă sau generală), ci de a sugera o clasificare sau o categorisire extrem de neconvențională.

- "Părinții sunt oamenii care te cresc. Orice lucru care te crește poate fi un părinte. Părinții pot fi orice, material, vegetal sau mineral, care te-a învățat ceva... Pietrele, o persoană poate privi o piatră și poate învăța ceva de la ea, deci ar fi un părinte."
- Un pacient a clasificat "masa" și "scaunul" nu ca mobilier, ci ca "obiecte din univers".

5.10 Conștientizarea intensificată a modelelor sau tendințelor

Subiectul este extrem de conștient de tipare sau tendințe, care de obicei au potențialul de a părea semnificative, neaccidentale. NB: Acest lucru poate implica, de asemenea, 1.4.3, Captarea atenției de către detalii izolate și 5.14, Starea de spirit revelatoare sau pseudorevelatoare (apophanous)

- "Întotdeauna știu câte mașini roșii am văzut astăzi. Se pare că atenția mea este suprasolicitată."

5.11 Simțul anomal al relațiilor cauzale

O schimbare în sensul normal de cauză și efect sau de structurarea evenimentelor, astfel încât lucrurile par ciudat de controlate, predeterminate sau planificate. NB: Suprapuneri cu Domeniul 2 : Timp și evenimente, poate fi proeminent aici. NB: Pentru experiențele care par antitetice cu acest item – adică atunci când evenimentele sau acțiunile în curs par arbitrare sau aleatorii, fără cauza sau motiv – luați în considerare itemii 2.3.2 Timpul ca fiind dezarticulat sau fragmentat, 2.4.3 Sentimentul ca orice s-ar putea întâmpla, și 6.2.2 Libertate conceptuală/orice se poate întâmpla.

5.11.1 Acțiunile sau evenimentele par a fi controlate de o forță sau voință externă

Subiectul experimentează evenimentele ca fiind cumva sub controlul direct al unei ființe externe, al unei forțe sau al unei sub-activități ascunse.

- "...venirea la existență a unei astfel de vieți [pacientul explică apariția insectelor în fața privirii sale] se datorează manifestărilor intenționate ale puterii divine de voință sau ale puterii divine de creație."

5.11.2 Acțiunile sau evenimentele par prestabilite sau planificate

Totul pare cumva pur și simplu așa, neaccidental sau intenționat, fără a se lua în considerare posibilitatea de a fi rănit - uneori asociat cu apatia în ceea ce privește utilitatea de a întreprinde orice acțiune (fără o afirmație clară cu privire la forța externă sau divină, ca în cazul punctului anterior, deși cele două pot apărea împreună).

- "Aceste "incidente diabolice" nu sunt cu siguranță coincidențe. Coliziunile pe stradă sunt în mod evident intenționate. Faptul că săpunul este acum pe masă și nu era acolo înainte este evident o insultă."
- "Aceste animale [referindu-se la insectele care apar într-o grădină] apar în anumite ocazii și într-o ordine precisă în jurul meu... Nu este posibil ca ele să fi existat înainte și să fi fost aduse în compania mea doar accidental."

5.12 Conștiința de sine atotcuprinzătoare/"Paranoia" ontologică

Subiectul are un sentiment omniprezent de a fi privit. Acest lucru are o calitate ontologică sau cosmică distinctă, ca și cum ar fi observat în mod constant de către un altul sau o conștiință indefinibilă, dar mereu prezentă (și de obicei critică). NB: Acest item poate fi similar sau poate apărea alături de 3.4.2, Sentimente de paranoia socială sau anxietate socială*, sau 6.10, Sentimente de centralitate, și poate fi interogat în conjuncție cu acestea

- "Mă tot gândeam că sunt urmărit de camere video... Am avut un sentiment extraordinar de claustrofobie. Mă simțeam prinsă în capcană. Totul era ca o poveste."
- "Mă simt ca și cum universul ar fi concentrat asupra mea." (punctați și 5.14.2, Autoreferențialitate)

5.13 Diminuarea independenței ontologice a lumii experimentate/subiectivismului

Lumea exterioară sau o parte a acesteia pare să nu aibă o existență independentă într-un anumit fel, simțindu-se adesea anormal de dependentă sau limitată la perspectiva sau starea mentală a subiectului.

5.13.1 Subiectivism/Solipsism

Subiectul are senzația că obiectelor sau oamenilor le lipsește o existență independentă, ca și cum acestea ar fi cumva expresii ale lui însuși sau ar depinde de el pentru existența lor, sau ca și cum numai propriul câmp experiențial al subiectului ar exista cu adevărat. Subiectul poate avea senzația că a creat sau a trăit cumva tot ceea ce există. Acest lucru poate coexista cu sau poate fi confundat cu un sentiment normal al realității care este independent de subiect.

- "Un pacient avea uneori o senzație trecătoare ca și cum ar exista doar obiectele din câmpul său vizual. Alte persoane și locuri nu păreau să existe. El a considerat imediat că este un nonsens."

- "Mi se pare că am trăit toate evenimentele despre care am citit, am auzit sau le știu pe de rost."
- "Când citesc o carte sau un ziar, cred că ideile din ele sunt ale mele; când cânt la pian un cântec sau un aranjament de operă, cred că textul cântecului sau al operei exprimă propriile mele sentimente."

5.13.2 Dublă contabilitate

Subiectul este conștient de două sau mai multe realități, dar poate distinge între ceea ce este real (realitatea practică și socială de bun simț) și alte domenii (delirant sau cvasidelirant) care au un statut mai puțin intersubiectiv, mai privat. Subiectul poate trăi unele lucruri într-un mod anormal și idiosincratic, recunoscând și răspunzând în același timp constrângerilor de sens comun ale realității.

- "Așa-zisele mele iluzii se referă exclusiv la Dumnezeu și la lumea de dincolo, de aceea nu pot influența în nici un fel comportamentul meu în nici o chestiune lumească..."
- "Multe dintre pseudo-percepțiile mele aberante se simt așa pentru că le percep de fapt ca având loc într-o realitate paralelă care se suprapune doar parțial cu aceasta."
- "Pot să fiu absolut sigur că spațiul și timpul (și, prin urmare, realitatea fizică) nu mai există sau nu au existat niciodată și, totuși, să înțeleg că, pentru a ajunge la o consultație la psihiatrie, trebuie să merg pe stradă, să mă urc în tren și așa mai departe... ambele "credințe" există simultan și nu par să se interfereze în niciun fel una cu cealaltă."

5.13.3 Influențarea realității fizice

Subiectul experimentează forme nefirești de cauzalitate legate de propria subiectivitate interioară. Obiectele externe sau evenimentele sunt resimțite ca schimbându-se în concordanță cu experiența sau starea de spirit a subiectului, ca și cum subiectul le-ar influența cumva.

- „Avea impresia că poate controla vremea, deoarece părea să se schimbe în funcție de starea lui de spirit”.

5.13.4 Pseudomișcări ale obiectelor/persoanelor

Se experimentează pseudomișcări ale obiectelor percepute și ale oamenilor, mai ales atunci când subiectul este el însuși în mișcare. Prin urmare, el va încerca adesea să evite să se miște. Fie subiectul sau obiectul/omul se mișcă primul, sau amândoi simultan, iar subiectul simte ca și cum ar exista o legătură ciudată între cei doi." NB: Spre deosebire de 3.7.9 Experiența de a fi imitat, acest subtip nu implică, de obicei, sentimentul de a fi imitat sau oglindit în mod intenționat. Cu toate acestea, ambele subtipuri pot apărea împreună.

- "Vezi o imagine statică doar dacă nu-ți miști capul și ochii."

- "Florile de la fereastră au început brusc să se agite, iar peisajul să se miște puternic. Zidurile se dădeau înainte și înapoi."

5.14 Starea de spirit revelatoare sau pseudorevelatoare (Apophanous)

Lucrurile par să aibă o calitate indescriptibilă de distincție, particularitate sau specialitate; lumea poate părea plină de un sens straniu, de o semnificație misterioasă. În ciuda acestor sentimente, subiectul poate fi incapabil să înțeleagă sau să precizeze exact ce este sau ce ar putea însemna schimbarea. NB: Dacă este combinat cu un sentiment distinct de iminență, de ceva ce este pe cale să se întâmple, codificați și 2.4.1, Anticipare perceptivă

5.14.1 Particularitate stranie

Detaliile obiectelor din lume par să aibă o calitate de specificitate, particularitate, particularitate sau exactitate inefabilă, care pare să însemne ceva, deși nu este nimic pe care persoana să îl poată identifica.

- "Semnele de pe case sunt strâmbe, străzile par suspecte; totul se întâmplă atât de repede. Câinele zgârie ciudat la ușă. "Am observat în mod deosebit" este observația constantă pe care o fac acești pacienți, deși nu pot spune de ce iau în seamă lucrurile atât de particular și nici ce anume suspectează."

5.14.2 Auto-referențialitatea

Subiectul experimentează obiecte sau evenimente mondene, sau persoane, ca fiind legate de ea sau îndreptate spre ea în moduri neobișnuite; intervievatorul ar trebui să noteze dacă acest lucru pare a fi probabil "explicat sau mediat" de o atitudine paranoică preexistentă, sentimente de insuficiență, atac de panică sau vinovăție depresivă", deoarece acest lucru ar putea modifica natura experienței.

- "Când bea o cafea, i s-a părut că norii seamănă cu un om care bea o cafea."

5.14.2.a Semnificație paranoică*

Subiectul crede că ceva înseamnă că ceilalți încearcă să-i facă rău într-un fel sau altul.

- "Era ca și cum totul se făcea pentru a mă supăra; tot ceea ce s-a întâmplat în Mannheim s-a întâmplat pentru a mă scoate din mine."

5.14.2.b Semnificație grandioasă

Subiectul crede că ceva semnifică importanța sa superioară, de exemplu, ca "ales", "divin", posesor al unor cunoștințe speciale sau ca fiind publicul țintă

- "Un tânăr a observat că ceilalți pasageri din tren își încrucișau din când în când picioarele. Ori de câte ori se întâmpla acest lucru, el știa că întreaga scenă din jurul său era o piesă de teatru jucată în beneficiul său." (de asemenea, punctajul 5.1.4, Falsitate)

5.14.2.c Semnificația metafizică

Subiectul crede că ceva implică o schimbare totală în însăși structura universului, cum ar fi "sfârșitul lumii" care se apropie, natura "iluzorie" sau pur și simplu "virtuală" a tuturor lucrurilor sau o altă semnificație metafizică. El este cumva implicat personal în această schimbare, sau este desemnat ca receptor al revelației metafizice.

5.14.2.d Semnificație Instabilă/Necunoscută

Obiectul sau evenimentul are o semnificație specială pentru subiect, dar acesta nu este în măsură să spună despre ce este vorba.

- "Nu este vorba doar de faptul că lucrurile par diferite sau schimbate, ci și de faptul că pare să existe o intenție sau o motivație în spatele schimbărilor. Lucrurile par să se fi transformat sau să fi fost transformate pentru un motiv. Și cumva - deși nu-mi pot da seama de ce - acest lucru pare să se refere direct la mine."

5.14.3 Ciudățenie nespecificată

Calitatea generală a lumii pare schimbată într-un mod greu de precizat, dar care are un ton straniu, ciudat sau suspect (care nu sugerează o particularitate stranie sau autoreferențialitate). Adesea, subiectul va simți compulsiile să caute explicații pentru aceste schimbări - ca și cum fiecare lucru ar fi învăluit "cu o lumină subtilă, omniprezentă și ciudat de incertă".

- "Se întâmplă ceva, spune-mi te rog ce este."
- "Se întâmplă ceva, ca și cum s-ar desfășura o dramă."
- "Totul era la fel și totuși părea ciudat."

5.15 Experiențe cvasi-mistice

5.15.1 Uniune mistică cu lumea*

Subiectul simte un sentiment profund de unire cu restul lumii. Acest lucru implică nu atât sentimente de confuzie a granițelor dintre sine și lume (de exemplu, 1.17, Pierderea granițelor cu lumea fizică sau demarcația față de aceasta), ci mai degrabă un sentiment profund sau chiar o apreciere a faptului că este încorporat în, coextensiv sau identic în sub-situație cu lumea exterioară. NB: Dacă se aplică numai la alte persoane, punctați în schimb 3.7.6, Contopirea universală cu ceilalți*.

- "În boala mea mintală fusesem, ca persoană, lărgit și întins dincolo de toate limitele rezonabile. Făceam parte din fiecare lucru, iar întreaga lume, uneori întregul univers, era într-un fel o parte din mine."

5.15.2 Simpla ființă

Preocupare, concentrare sau uimire față de simpla existență a obiectelor sau a lumii, simpla existență fiind simțită sau considerată mult mai importantă decât semnificația standard sau "esența".

- "Când, de exemplu, mă uitam la un scaun sau la un ulcior... ele deveneau "lucruri" și începeau să prindă viață, să existe... Viața lor consta exclusiv în faptul că erau acolo, în existența lor."

5.16 Experiențe ale sfârșitului lumii

Sentimentul că lumea este distrusă sau că se apropie de un sfârșit catastrofal sau că acest lucru este pe cale să se întâmple. Poate fi asociat cu anumite percepții senzoriale, iar subiectul poate crede uneori că el însuși este cumva responsabil pentru acest eveniment (și poate fi singurul care îl va trăi)

- "Am auzit că lumea explodează."
- "Uneori simt cu absolută tărie că lumea se va sfârși, că totul se va sfârși. Dar nu pentru că știu cum sau de ce - nu există o viziune specifică acolo - ci doar un sentiment iminent al unui sfârșit final al tuturor lucrurilor."

5.17 Anomalii ale dispoziției sau afectului

Subiectul trăiește anumite anomalii pervazive sau „mood-like” care pot fi însoțite de dificultăți în a percepe, înțelege sau exprima emoțiile normale. Deși sunt adesea descrise în termeni de stări interne, în mod obișnuit aceste stări de spirit implică, de asemenea, modificări ale sentimentelor despre sau ale experienței lumii în ansamblu. NB: În general, aceste experiențe par să difere de emoțiile țintite, orientate spre lume, legate de preocupările umane normale; în schimb, ele implică anxietate existențială omniprezentă sau uimire ontologică, de exemplu.

5.17.1 Goliciune, amorțeală, indiferență, lipsă de reacție spontană la lume*

Subiectul descrie senzația de gol și amorțeală, lipsa... nu are reacții puternice și spontane la evenimentele vieții sau la lume și nu poate reacționa emoțional sau nu poate simți plăcere. Ea se poate descrie ca fiind "caloasă" sau ca având "înăspriri ale

sentimentelor sale" și se poate simți pe sine sau propriul comportament ca fiind profund neautentic. Acest lucru poate fi evaluat negativ (de exemplu, rușine sau sentiment nostalgic de pierdere), pozitiv (sentiment de superioritate) sau neutru. Poate fi asociată cu o incapacitate de a stabili priorități sau de a decide pe baza răspunsului emoțional.

- "Încerc să mă agăț de o anumită emoție, să o prind înainte ca ea să scape. Cred că alții sunt mai spontani în acest sens, le vine mai liber și mai puternic."
- "Sunt lipsit de emoții și de bucurie. Tot timpul sunt în aceeași stare de spirit, adică într-o stare de nuanță, fără oscilații sau schimbări. Este o plictiseală totală. Nu fac decât să vegetez".
- "Semnificația emoțională clară și imediată pare să fi dispărut și, prin urmare, mă simt adesea confuz și nu știu cum să reacționez la oameni și evenimente." (de asemenea, evaluați 5.7.3, Lumea trăită ca incoerentă, dezorientată)
- "Încep să mă simt destul de amorțit în legătură cu totul, pentru că devin un obiect, iar obiectele nu au sentimente."

5.17.2 Sentiment de blocaj emoțional/afectiv* (în sensul că nu se poate exprima)

Spre deosebire de amorțeala emoțională de la punctul 5.17.1, aici subiectul se simte plin de tensiune emoțională sau afectivă sau de iritare, dar blocat sau chiar înghețat în interior, fără capacitatea sau strategia de a exprima tensiunea resimțită.

- "Uneori mă simt complet blocată, parcă paralizată și nu pot exprima nicio emoție, nici negativă, nici pozitivă."
- "Uneori mă simt furioasă sau foarte supărată și disperată, dar nu pot să o exprim, nu pot să o comunic deloc. Pur și simplu mă holbez la psihiatrul meu și sunt complet incapabil să transmit altceva decât un fel de goliciune."
- "Este ca un blocaj intern, un blocaj de sentimente."

5.17.3 Anxietate omniprezentă, nespecifică, cu teamă de anihilare

Subiectul experimentează o anxietate profundă, atotcuprinzătoare sau "ontologică" în întâlnirile sale cu lumea, deși, de obicei, aceasta nu are un obiect sau o sursă specifică și nu poate fi verbalizată sau numită cu ușurință. Ea poate fi acompaniată de o teamă de anihilare, de dispariție sau de moarte.

- "Trăiesc constant în frică. Nu mă pot relaxa și nu știu de ce."
- "Sub toate temerile mele se ascunde frica de moarte, frica de a nu mai exista deloc."

5.17.4 Iritare de bază, neliniște, furie (disforie non-emoțională)*

Subiectul experimentează o iritare și o neliniște profundă, inexprimabilă, în interacțiunile sale cu lumea, care nu pot fi comunicate în mod adecvat – uneori resimțite ca o furie sau o suferință profundă.

- "De când îmi amintesc, am simțit o iritare profundă: omniprezentă, puternică și irezistibilă."
- "Neliniștea din adâncul sufletului meu a provocat un decalaj uriaș între mine și ceilalți oameni. Dacă aş putea să simt o emoție, cum ar fi dragostea, ura sau orice altceva! Pentru că emoțiile înseamnă că faci parte dintr-o societate, iar cu această neliniște eu nu eram."
- "...un fel de neliniște interioară sau iritare mentală... al- cel mai insuportabil din punct de vedere fizic, [dar] cu siguranță în mintea mea, un lucru mental..."

5.17.5 Euforie Detașată

Subiectul experimentează o senzație non-emoțională (nu este îndreptat către cineva sau ceva anume) de exaltare sau euforie. Spre deosebire de majoritatea cazurilor de euforie maniacă, această stare de spirit are de obicei o calitate rece, detașată sau senină (nu este orientată spre acțiune sau frenetică).

- "Am avut câteva experiențe ciudate, cum ar fi călătoria în timp și zborul pe planeta Marte, în care sentimentul a fost diferit de orice altceva pe care l-am trăit vreodată... un fel de frumusețe profundă a universului și, de asemenea, în acele momente, sentimentul că am înțeles lucrurile într-un mod mai profund."

5.17.6 Disperare, demoralizare, deznădejde*

Subiectul se găsește în disperare, demoralizat sau disperat în relațiile sale cu lumea. Acest lucru se poate datora faptului că se simte incapabil să interacționeze cu ceilalți și să ducă o viață normală și poate implica sentimente de capcană sau disperare, sau căutarea unui refugiu în ideea sinuciderii.

- "Necazurile mele umplu locul destinat împărtășirii iubirii. Plâng de disperare."
- "Lumea este un loc ostil și rece, în care suntem condamnați la singurătate, înstrăinare și, în cele din urmă, la moarte."

5.17.7 Anomalii ale persistenței dispoziționale*.

5.17.7.a Afect sau emoția este anormal de persistentă*

Starea de spirit sau emoția poate "rămâne în urma" schimbărilor în gânduri sau circumstanțe.

- "Au fost momente în care emoțiile mele... sunt blocate, chiar dacă am trecut mai departe și sunt într-o situație nouă... Cumva, starea de spirit este încă acolo, într-un mod ciudat... Doar acolo ca emoție, fără nimic cu adevărat atașat de ea."

5.17.7.b Afectul sau emoția este anormal de labilă*

Starea de spirit este predispusă la schimbări bruște fără motiv. Subiectul "sare deseori de la un afect la altul", de exemplu, trece într-o clipă de la o agitație intensă "la o stare de spirit exagerat de erotică și fericită, pentru ca câteva minute mai târziu să devină lacrimogen și trist".

5.17.8 Incongruența afectului sau a emoției

5.17.8.a Afect sau emoție nepotrivită situației curente

O anumită stare de spirit "nu se potrivește" cu gândurile sau situația curentă (altele decât cele, care implică indiferență, care sunt surprinse în 5.17.1, Vid, amorțea, indiferență, lipsă de reacție spontană la lume*) - de exemplu, tristețe nepotrivită atunci când se confruntă cu un eveniment fericit sau invers.

5.17.8.b Afectele sau emoțiile sunt reciproc contradictorii

În ceea ce se simte a fi un mod incongruent, adesea cu întreruperea atenției: "ambivalența afectivă", o coexistență sau simultaneitate a unor sentimente sau emoții opuse și/sau conflictuale, probabil distinctă de ambivalența normală a sentimentelor.

- "Eu văd asta ca pe o experiență simultană a contrariilor. De exemplu, dacă citesc cuvântul 'alb', trebuie să mă gândesc la negru. Dar la fel se întâmplă și cu sentimentele, așa că mă pot simți excitat și dezgustat, interesat și dezinteresat, chestii de genul acesta..."

6 Orientare existențială

Descriere generală. Cei 11 itemi din domeniul 6 se referă la o orientare continuă neobișnuită sau la o "reorientare fundamentală" a "metafizicii generale" persoanei, asupra viziunii despre lume și/sau ierarhie de valori, proiecte și interese". Anomaliile de care este vorba aici se manifestă ca atitudini, opinii sau orientări existențiale.

Itemii din domeniul 5 al EASE sunt incluși aici atunci când implică în mod clar nu în primul rând impresii generale cu privire la modul în care lumea pare a fi pentru subiect, ci atitudini sau interpretări cu privire la lume sau la relația cu aceasta. (Acestea se pot suprapune cu siguranță: a se vedea, de exemplu, itemul 6.4, Certitudinea absolută, și, de asemenea, 6.2.2, Libertatea conceptuală/ orice este permis). Întrebările din acest domeniu se pot intersecta cu aspecte discutate anterior în cadrul interviului. Cu toate acestea, dacă intervievatorul nu este sigur de prezența sau absența unui fenomen din domeniul 6, acesta ar trebui să fie întrebare.

Ar putea fi util să obțineți informații suplimentare, cerând, prin întrebări de follow-up ori de câte ori pacientul a răspuns la un item de "orientare existențială". (NB: Deși este relevant în întreaga EAW, acest aspect este deosebit de important în această secțiune). Aceste întrebări ar putea include:

Ați putea spune de cât timp și cât de constant ați avut aceste sentimente de ... (interviewatorul specifică sentimentul/ atitudinea în cauză)?

Le-ai avut de când te știi?

În mod constant sau intermitent?

Au început abia după ce ați început să aveți alte experiențe neobișnuite care implică percepții, gânduri sau sentimente - sau poate că apar

...doar în prezența unor astfel de experiențe neobișnuite?

...numai după ce ați început să luați medicamente psihiatrice sau alte tipuri de droguri?

...numai după o experiență extrem de semnificativă

sau poate dificilă sau după alte schimbări în circumstanțele vieții tale?

6.1 Respingerea societății sau a convenției

Subiectul respinge sau refuză valorile sociale general acceptate sau participarea la societatea umană normală, alegând să trăiască în conformitate cu propriile valori sau moduri de comportament idiosincratice. Acest lucru este adesea experimentat ca având un element în mare parte volitiv; nu se datorează în primul rând unei stări de spirit scăzute sau ridicate, sau unei stime de sine scăzute. Aceasta poate fi asociată cu sentimente de incompetență socială sau cu teama de a-și pierde identitatea sau originalitatea dacă se identifică prea mult cu ceilalți sau se conformează societății.

6.1.1 Dezinteresul pentru societatea umană

Subiectul respinge în mod conștient societatea umană normală și, în schimb, poate trăi ca un singuratic sau un inadaptat social.

- "Ceea ce detest mai mult decât orice altceva este să fiu convins de alții."
- "M-am schimbat. Am ajuns să fiu mai uman. Oare îmi va distruge creierul? Toată această umanitate îmi tulbură cadrul special de lucru. Mă poluează."
- "Nu pot să ajung la ei [la alți oameni], dar nici nu vreau să ajung la ei."

6.1.2 Antagonomia

Subiectul acționează într-un mod care contravine normelor sociale, nu numai că nu respectă regulile și valorile, ci acționează într-un mod care se opune direct acestora, adesea cu repulsie, scepticism sau dispreț față de convenție sau față de ceea ce este de obicei considerat de la sine înțeles.

- "Aversiunea mea față de bunul simț este mai puternică decât instinctul meu de supraviețuire. De aceea spun că a fi împotriva bunului simț este un dar și o pedeapsă în același timp."

6.1.3 Idionomia

Subiectul manifestă un sentiment de unicitate radicală și de excepționalitate în raport cu simțul comun și un puternic sentiment de fidelitate față de propria individualitate sau poziție excentrică.

- "Nebunia este necesară inteligenței umane pentru a ajunge la niveluri înalte."
- "Doctore, am o misiune de îndeplinit. În primul rând, să îmi construiesc țara, Somalia, apoi, împreună cu fratele meu, să construim o lume mai locuibilă și mai fraternă. Mi-am dat seama că există o nouă cultură în lume, lumea de mâine, cea a fraternității." (vezi și scorul 6.5.2, Datoria mesianică*)
- "Am invenția în cap. A mea nu este o boală, ci un experiment. Am fost ales pentru asta. Ceva extrem de important." (de asemenea, scorul 6.5.2, Datoria mesianică*)

6.2 Indiferență sau deschidere extremă

Subiectul manifestă o acceptare extrem de neobișnuită sau o deschidere (în ceea ce privește valorile sau ideile) față de o varietate de posibilități mai mare decât în mod normal, sugerând o detașare de preocupările normale sau de bunul simț.

6.2.1. Atitudinea de indiferență, de nesimțire, de lipsă de preocupare

Subiectul raportează o atitudine sau o poziție de indiferență extremă față de experiență; nimic nu contează cu adevărat ("nesimțire schizofrenică" și "je-m'en-fichisme" [nu-mi pasă] cu "indiferență insensibilă"). Această indiferență pare să aibă o calitate detașată sau întâmplătoare, distinctă de o incapacitate depresivă de a se interesa sau de entuziasmul fără discriminare al maniei.

- "Eu sunt existențialist, totul este la fel pentru mine, nu am nevoie de nicio diplomă. Existențialiștii sunt oameni pentru care totul este egal."

6.2.2. Libertatea conceptuală / Totul este permis

Subiectul are senzația că este mai deschis la posibilități de interpretare sau de înțelegere decât alții, adesea în moduri care pot perturba acțiunea convențională, luarea deciziilor sau înțelegerea conceptuală. NB: Spre deosebire de 2.4.3, Senzația că "orice se poate întâmpla", aici accentul se pune pe posibilitățile de interpretare, nu pe impredictibilitatea în fluxul temporal (deși cele două se pot produce deodată). NB: Luați în considerare, de asemenea, 6.3, Neîncredere omniprezentă, scepticism, curiozitate cu privire la ceea ce este evident/considerat ca fiind de la sine înțeles. În cazul în care este însoțită de experiența proliferării semnificațiilor, punctați și 5.8.3, Proliferarea semnificațiilor din obiect.

- "Dacă nu mai cred în gravitație, nu înseamnă că nu reușesc să anticipez ceva atunci când nu mă aștept ca un măr să cadă din copac, ci că pur și simplu cred că mărul ar putea la fel de bine să plutească sau să zboare și, prin urmare, nu am niciun motiv să anticipez căderea lui."

- "[Un] pacient a avut dificultăți în a veni cu ceea ce se consideră de obicei "răspunsul corect" [la un test de aranjare a imaginilor], deoarece, după cum a spus, "orice ordine ar avea sens".
- Un pacient ar "prăbuși orice diferență de grade de probabilitate", deoarece este posibil ca arhivele istorice să fie falsificate (chiar dacă este foarte puțin probabil pe scară largă); el a insistat că nu se poate avea încredere în nicio relatare istorică. (de asemenea, evaluați 6.3, neîncredere omniprezentă, scepticism, curiozitate cu privire la ceea ce este evident/prevăzut)

6.3 Neîncredere, scepticism sau curiozitate omniprezentă față de ceea ce este evident/permis

Neîncredere persistentă și inevitabilă în lucruri pe care majoritatea oamenilor le consideră evidente și adevărate (de exemplu, convențiile sociale sau presupunerile fundamentale despre lume, cum ar fi existența gravitației). Acest lucru poate fi legat de alte modele de gândire sau de comportament, cum ar fi nevoia de a înțelege natura "adevărată" a timpului, a vieții sau a universului. NB: A se lua în considerare și 6.2.2, Libertatea conceptuală / totul este permis

- "Mă întreb câteodată unde se termina globul. Mă uit în jur și mă întreb dacă pot ajunge la capăt."
- "Uneori mă gândesc de unde a apărut primul cuvânt? Cine a adus primele cuvinte și de unde a venit? Nu înțeleg cum de avem semințe, știți? De unde au venit semințele?"
- "Mă îndoiesc de tot și de toți. Uneori mă îndoiesc chiar și de faptul că părinții mei sunt părinții mei sau că Ljubljana este capitala Sloveniei."

6.4 Certitudine absolută

Pacientul experimentează un sentiment de certitudine absolută cu privire la interpretările-anormale ale lumii, ca și cum totul ar fi deja foarte clar și sigur ca și $2+2=4$, dovada este așadar de prisos iar contra-argumentarea de neimaginat. Subiectul exprimă "o convingere extraordinară, cu o certitudine incomparabilă, subiectivă [și] impermeabilă la alte experiențe [sau] contra-argumente convingătoare: ..." (vezi și conceptul lui Müller-Suur de Gewissheitsbewusstsein absolut)

- "Ei bine, așa stau lucrurile; nu am nicio îndoială, știu că așa este." "Totul este atât de sigur, încât nici o constatare contrarie nu mă va face să mă îndoiesc."
- "Adevărurile pe care le-am găsit s-au prezentat imediat și în mod direct, cu certitudine absolută."

6.5 Sentimentul de a fi special sau superior

Subiectul experimentează sentimentul de a fi special într-un mod extrem, de obicei prin faptul că posedă cunoștințe, intuiție sau abilități superioare și/sau că are o datorie sau un rol special de jucat în lume sau în univers

6.5.1 Sentimentul unei cunoașteri extraordinare* (în dimensiuni ascunse ale realității sau ale minții, cu sentimentul de a avea puteri intelectuale sau creative speciale)

Aceste abilități pot varia de la cele pur și simplu remarcabile până la cele cu adevărat supranaturale și pot include, de exemplu, capacitatea extraordinară de a înțelege sau de a crea poezie sau concepte matematice, sau de a avea revelații despre esența timpului, moarte sau univers.

- "M-am apropiat infinit mai mult de adevăr decât ființele umane care nu au primit revelația divină."
- "Știam că am primit de la Dumnezeu niște puteri pentru a pătrunde în sensul profund al realității."

6.5.2 Datoria mesianică*

Subiectul simte un sentiment de datorie extraordinară față de ceilalți, ca și cum s-ar simți un Mesia sau un geniu creator care are sarcina de a ajuta sau de a salva alți oameni, planeta, viața extraterestră etc.

- "Am o misiune de îndeplinit. Să salvez lumea de la autodistrugere."

6.5.3 Grandiozitate intelectuală/spirituală

Subiectul manifestă un "sentiment accentuat de superioritate față de semenii săi, asociat de obicei cu sentimente de a poseda o intuiție sau o abilitate extraordinară". Ceilalți pot fi văzuți ca fiind mai puțin inteligenți sau mai puțin evoluți, mai limitați sau mai superficiali - ca și cum ar exista o diviziune netă în ceea ce privește însăși capacitatea de conștientizare.

- „Un pacient a spus că "a ajuns să înțeleagă mintea mai complet decât, și vă rog să iertați ceea ce poate părea grandomania mea, mai complet decât oricine în istoria omenirii"; majoritatea celorlalte ființe umane păreau minți pur "mecanice": "mașini organice" sau "legume mentale". (de asemenea, punctajul 3.9.3, Oamenii par mecanici)

6.6 Responsabilitate sau vinovăție imposibilă

Sentimente de vinovăție sau un sentiment de responsabilitate supradezvoltată pentru lucruri pe care persoana respectivă nu le-ar fi putut face sau provoca - cum ar fi faptul că a provocat un război sau un accident tragic din presă, sau că a făcut rău altora într-un mod imposibil.

- "La primul psihiatru la care m-am dus, i-am spus că mă simțeam responsabil pentru Războiul din Golf și că mă învinovățeam pentru lucruri cu care nu aveam nicio legătură."

6.7 Sentimentul de pierdere a libertății sau a individualității

Subiectul se trăiește pe sine ca un fel de automat lipsit de libertate sau originalitate într-o măsură extremă, ca și cum ar fi constrâns sau complet determinat de forțe exterioare. NB: Spre deosebire de 5.11.1, Acțiunile sau evenimentele par controlate de o forță exterioară, și 5.11.2, Acțiunile sau evenimentele par predeterminate sau planificate, aici accentul se pune mai puțin direct pe lume, spre deosebire de sine.

- „O pacientă a declarat că "a fost sub influența unei mașini electrice... fiind manipulată de cineva într-un anumit mod, și tot ce i se întâmplă acesteia i se întâmplă și ei".
- "Sunt monitorizat să reacționez conform așteptărilor, iar acest lucru se întâmplă atât de rapid, încât, chiar dacă aș fi vrut, nu mă pot opri."

6.8 Aderarea la reguli abstracte, intelectualiste și/sau autonome

Subiectul se simte obligat să urmeze un set strict de reguli și valori care pun accentul pe raționalitate, pe o atitudine intelectuală, pe principii abstracte sau idealiste, sau pe un impuls compulsiv de a urma "reguli" sau "legi" idiosincratice. Aceasta implică adesea o ideologie intelectuală, spirituală, moralistă sau utopică, detașată de realitățile concrete, corporale, individuale sau contextuale ale vieții sociale sau practice.

- "[Un pacient] adoptă un sistem pedagogic, schimbându-și principiul o dată pe săptămână: trece de la o disciplină militară strictă la un principiu de indulgență absolută sau la "un principiu liberal de tandrețe".
- O femeie a respins categoric orice utilizare a cuțitelor și a foarfecelor (chiar și pentru a tăia legume sau pentru a deschide un pachet), deoarece le considera asociate cu circumcizia (a se lua în considerare și 5.8.2, Semnificația inerentă obiectului în sine)

6.9 Schimbare existențială sau intelectuală*

Preocupare nouă sau neobișnuită pentru teme existențiale, metafizice, religioase, filosofice sau psihologice. Teme raportate frecvent: fenomene supranaturale; religie (în special non-standard); experiență mistică; filozofie; teme transcendente; meditație; psihologie; ritualuri străvechi; simboluri; reîncarnare; viața viitoare; lupta dintre bine și rău; pace și comunicare universală; sensul existenței; soarta omenirii; mântuire; știință neconvențională; sau idei conexe despre sănătate și nutriție.

- "Noile idei și interese care, treptat, mi-au invadat viața și gândirea m-au absorbit; ele mi-au marcat întreaga viață."
- "Extrem de ocupat de gânduri despre cum să fii suficient de bun."

6.10 Sentimentul de centralitate

Sentimente trecătoare sau persistente de a fi în centrul atenției, Universului, care pare a fi organizat în jurul, controlată de ea sau dependentă de ea. NB: Acest articol diferă de la sentimentele mai comune de a fi privit, admirat, sau criticat de alte persoane de la punctul 3.4.2, Sentimentul de paranoia socială sau anxietate socială*; de exemplu 5,12,5.12 Conștiința de sine atotcuprinzătoare/"Paranoia" ontologică, acest element denotă un tip de experiența omniprezenta sau ontologica. Dar, spre deosebire de 5.12, acest item implică în primul rând sentimente de importanță centrală a propriei persoane, mai degrabă decât de a fi privit sau criticat. Acest aspect poate fi comparat și cu 5.13.1, Subiectivism/ solipsism, dar aici, în 6.10, problema este mai puțin natura subiectivă sau ireală a realității externe, cât mai degrabă, propriul rol central al subiectului în lume. Itemul 6.10 poate, oricum, să coexiste cu oricare dintre cele de mai sus (3.4.2, 5.12 sau 5.13.1)

- „Am senzația că totul se învâрте în jurul meu", poate spune pacientul. "Sunt ca un mic zeu, timpul este controlat de mine".
- "La o petrecere, totul părea să provină de la el sau să depindă de el."
- "Mă simt ca și cum aș fi centrul ego-ului societății."
- "Am devenit într-un fel pentru Dumnezeu singura ființă umană sau pur și simplu ființa umană în jurul căreia se învâрте totul."

Subiectul se îndoiește de propriul statut de realitate sau de cel al lumii sale imediate, crezând că există cumva în afara sau separat de o altă realitate, mai "adevărată". El se poate simți ca și cum el însuși, sau mediul său înconjurător, este produsul imaginației cuiva sau ca un personaj sau o scenă din cartea altcuiva.

- "Chiar se întâmplă asta? Este de fapt universul, sau doar un fel de amibă într-o farfurie Petri într-un univers mai mare?"?